

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΛΑ΄.

Τῆς 14 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τοῦ Ἰανουαρίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, ἡμέρᾳ παρασκευῇ περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ., συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατάστημα ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνημαστικοῦ καταλόγου, καὶ εὗρέθησαν παρόντες μὲν διακόσιοι εἴκοσι ἐξ, ἀπόντες δὲ δέκα πέντε. Κηρύξαντος τοῦ Προέδρου ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν, ἀνεγνώσθησαν ἀκολουθῶς τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, καὶ γενόμενα παραδεχτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τε τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐντεῦθεν εἰς τῶν πληρεξουσίων πρῶτον ἔχως τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τῶν προλαβουσῶν συνεδριάσεων ἀντικειμένου, ἔλεξε τὰδε· φρίττω, εἶπεν, ἐνθυμούμενος τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐδῶσαμεν τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς πατρίδος ὄρκον, δι' οὗ ὠμόσαμεν νὰ συνεισφέρωμεν τὰ πάντα, καὶ αὐτὴν μας τὴν ζωὴν διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Ζῶσιν ἔτι πολλοὶ ἐκ τῶν ὁμοσάντων τὸν ὄρκον τοῦτον. Πόσον πρέπει νὰ συναισθανθῶμεν τὸ βάρος τοῦ ὅρκου τούτου εἰς ταύτην τὴν περίστασιν, καθ' ἣν συνήλθομεν νὰ συντάξωμεν τὸ Σύνταγμα, τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως, ὥστε δύο τοῦ λοιποῦ εὐαγγέλια νὰ ἔχωμεν τὸ τῆς θρησκείας, καὶ τὸ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως· διὰ τὴν γεωγραφικὴν τῆς θέσιν ἡ Ἑλλὰς εἶναι τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης, ἰσταμένη, καὶ ἔχουσα ἐκ μὲν δεξιῶν τὴν Ἀνατολὴν, ἐξ ἀριστερῶν δὲ τὴν Δύσιν, προώρισται, ὥστε διὰ μὲν τῆς πτώσεως αὐτῆς νὰ φωτίσῃ τὴν Δύσιν, διὰ δὲ τῆς ἀναγεννήσεώς τὴν Ἀνατολήν. Τὸ μὲν πρῶτον ἐξεπλήρωσαν οἱ προπάτορες ἡμῶν τὸ δὲ δεύτερον εἶναι εἰς ἡμᾶς ἀνατεθημένον· ἐν τῷ πνεύματι τοῦ ὅρκου τούτου, καὶ τῆς μεγάλης ταύτης ιδέας εἰδὼν πάντοτε τοὺς πληρεξουσίους τοῦ ἔθνους νὰ συνέρχωνται διὰ νὰ ἀποφασίσωσιν οὐχὶ πλέον περὶ τῆς τύχης τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς. Πόσον ἐπεθύμουν νὰ ᾔτο παρόντες σήμερον Γερμανοὶ, Ζαῖμαι, Κολοκοτρῶναι, οἱ ἄλλοτε τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως πληρεξούσιοι, καὶ αὐτοὶ οἱ δραξάμενοι τὰ ὄπλα ἐπὶ τῷ γενικῷ τούτῳ σκοπῷ διὰ νὰ συναμολογήσωσι μετ' ἐμοῦ πόσον ἐμακρύνθημεν τῆς μεγάλης ἐκείνης τῆς πατρίδος ιδέας, τὴν ὁποίαν εἰς αὐτὸ τοῦ Ῥήγα τὸ τραγοῦδι εἶδομεν κατὰ πρῶτον ἐκπεφρασμένην. Ἐν ἐνὶ πνεύματι τότε ἡνωμένοι, ὅσοι εἴχομεν τὸ ἐπώνυμον Ἑλ-

λῆνες, ἐκερδίσαμεν μέρος τοῦ ὅλου σκοποῦ· γυν δὲ ἐνασχολούμεθα εἰς ματαίας διακρίσεις Ἑλλήνων καὶ Ἑλλήνων, χριστιανῶν καὶ χριστιανῶν, ἡμεῖς, οἵτινες φέροντες εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὴν σημαίαν τῆς θρησκείας, καὶ εἰς τὴν ἄλλην τὴν τῆς ἐλευθερίας ἐκοπιάσαμεν ἐπὶ πολυετίαν διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ὅλων ἐν γένει τῶν ὁμοδόξων χριστιανῶν. Παρόμοιον ὄρκον καὶ πρὸ ὀλίγου ἡμεῖς αὐτοὶ ἐδώσαμεν πανδήμως. Ἐκ τούτων τῶν ἀρχῶν ὁρμώμενος, θέλω ἐκφράσει τὴν ἰδίαν μου γνώμην ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἐξέφρασα ἐπὶ τοῦ τῆς θρησκείας ἀντικειμένου σύμφωνον γνώμην, κειμένην εἰς τ' ἀρχαῖα ἐνὸς τῶν ὑπουργείων· ἐκ τῶν δύο τούτων γνωμῶν γίνεται κατὰδηλος ἡ ἀδιάκοπος φροντίς μου τοῦ νὰ εἶμαι πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον, καὶ εἰς τὸν ἀνέκαθεν τεθέντα πολιτικὸν σκοπὸν. Καὶ ὑμεῖς βεβαίως τὸ αὐτὸ φρόνημα ἔχετε, τὸ αὐτὸ ἐπιθυμεῖτε, διότι ἕκαστος ἡμῶν ἔχει ἐν ἑαυτῷ τὴν ιδέαν τῆς λαμπρᾶς τοῦ Ἑλληνικῆς καταγωγῆς· πᾶς τις ἐξ ὑμῶν αἰσθάνεται, ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη ἐκροτήθη εἰς Ἀθήνας, τῆς ὁποίας τὴν λαμπρότητα, τὸ μεγαλεῖον καὶ τὰ ἀμίμητα ἀριστουργήματα αἰῶνας ἐθαύμασαν, καὶ θαυμάζουσιν. Αἱ Ἀθηναί, καὶ σύμπασα ἡ Ἑλλάς διηρημένη τὸ πάλαι καθέκαστα, καὶ εἰς ἰδιαίτερα Κράτη ἔπεσε, καὶ πεσοῦσα ἐφώτισε τὸν κόσμον.

Ὅποίας ἄραγε ἐλπίδας παρέχει σήμερον ἀναγεννηθεῖσα ἡ Ἑλλάς, καὶ ἡνωμένη εἰς ἓν κράτος, εἰς ἓνα σκοπὸν, καὶ μίαν δύναμιν, εἰς μίαν θρησκείαν, εἰς ἓν τέλος Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον τῶρα ἀπεργαζόμεθα. Σήμερον οὐδεὶς Ἕλληνα τὴν καρδίαν δύναται νὰ παρουσιάσῃ μὲ εὐτελεῖς ιδέας, ἐνῶ ἔχει κατὰ νοῦν, μάλιστα, ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἅμα ἤκουσε τὴν κλαγγὴν τῶν ὀπλίων τῆς Ἑλλάδος, ἠλεκτρίσθη, καὶ ἐδραμεν εἰς βοήθειά της διὰ νὰ σώσῃ τὴν πηγὴν αὐτὴν, ἐκ τῶν ναμάτων τῆς ὁποίας αὕτη ἐφωτίσθη. Οἱ λαοὶ τῆς δύσεως ἠσθάνθησαν τὰ παθήματα ἡμῶν, ἐπεθύμησαν τὴν ἐλευθερίαν μας, καὶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν ἠσπάσθησαν ὡς ἰδίαν· αἱ Κυβερνήσεις των, πολυτρόπως συντελέσασαι εἰς τὸν σκοπὸν μας. Ὁ ὑπὲρ ἡμῶν ἐθουσιασμός τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ κόσμου εἶναι ἀπερίγραπτος· δὲν δύναται τις νὰ λάβῃ ιδέαν αὐτοῦ, εἰμὴ ἂν ἴδῃ ὡς αὐτός. Εἰς Πάλερμον κατοικοῦν Ἕλληνες ἕως 16,000, οἵτινες κατώκησαν ἐκεῖ πρὸ αἰῶνος, φεύγοντες τὴν δουλείαν· οὗτοι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως ἀναβαίνουν εἰς ὄρος, καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀποβλέποντες, τελοῦσι τὴν ἀνάστασιν· τούτων ἡ καρδία πάλλει, ἐπιθυμούντων τὴν μεθ' ἡμῶν ἔνωσιν, καὶ ἡμεῖς νὰ τοὺς νομίσωμεν ὡς μὴ Ἕλληνας, διότι δὲν ἐδυνήθησαν νὰ συναγωνισθῶσι μεθ' ἡμῶν; Αἱ Εὐρωπαϊκαὶ Δυνάμεις ἔτειναν εἰς ἡμᾶς ἀρρώγων χεῖρα, ὅτε εἴμεθα, ἂν ὅχι

ἐγγὺς τοῦ νὰ καταποντισθῶμεν, διότι ἔτι οἱ ἀνδρεῖοι Πελοπόννησιοι ἀπέκτεινον ἀνιλεῶς τοὺς ἐχθροὺς, περιτρέχοντες τὴν Πελοπόννησον, καὶ εἰς ἀρχηγὸν φρούραρχον τοῦ Ναυπλίου προσηνέχθησαν ἑκατομμύρια διὰ νὰ παραδώσῃ τὸ φρούριον, ἀλλ' εἰς τρομερὸν καὶ μέγαν κίνδυνον.

Ὁρκίσθημεν λοιπὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν ὁμοδόξων χριστιανῶν, καὶ ὅλων τῶν Ἑλλήνων· ἀλλὰ διάφορα περιστατικὰ περιώρισαν ἡμᾶς εἰς ὠρισμένην ἔκτασιν. Πρωτόκολλα τῶν τριῶν δυνάμεων ἔδωκαν ἡμῖν μὲν τὴν ἀνεξαρτησίαν, εἰς δὲ τὴν τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος μείναντας ἀδελφοὺς, τοὺς ἐπίσης ὡς ἡμᾶς ἀγωνισαμένους τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως ἐν τῇ Ἑλλάδι· οἱ ἀδελφοὶ οὗτοι ἔλαβον τὰ ὅπλα, ἡγωνίσθησαν, καὶ ἐμίγησαν ἐπὶ πολυετίαν, οὐ μόνον κατὰ τὰς ἐπαρχίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν, καὶ Ἀσίαν, διότι καὶ ἐκεῖ τὸ ἄσμα τοῦ Ῥήγα ἠκούσθη· εἰς τὰ Δερβένια, ὅπου μυριάδες ἐχθρῶν ἠφανίσθησαν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πελοποννησίου ἀρχηγοῦ, ὅπου ὁ Νικήτας ἔλαβε τὸ τοῦ Τουρκοφάγου ἐπώνυμον, ἐκεῖ καὶ ὁ Χατζὴ Χρῖστος ἀνδρείως ἐπολέμισε μετὰ τῶν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ Βουλγάρων, καὶ συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν πολεμίων.

Ταῦτα τὰ κατορθώματα δὲν ἐλάνθασαν τὴν Εὐρώπην, καὶ διὰ τοῦτο αἱ Δυνάμεις ἔδωκαν τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως εἰς τὰς ἀπολειφθείσας ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐπαρχίας. Τούτων οὕτως ἐχόντων, δυνάμεθα νὰ θέσωμεν διάκρισιν τινα, τίς ἐστὶν Ἕλλην, καὶ τίς οὐκ ἔστιν Ἕλλην; τίς πρέπει νὰ ἔχῃ πολιτικὰ δικαιώματα, καὶ τίς οὐ; Ἡμεῖς νὰ πράξωμεν τοῦτο, οἵτινες ὀρκισθέντες κατὰ τὰς Ἐθνικὰς Συνελεύσεις, ἐκηρύξαμεν, ὅτι Ἕλληνες εἶναι πάντες οἱ πιστεύοντες εἰς Χριστὸν, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πάτριον ἔχοντες, τοῦτο δὲ διὰ καταχρήσεις γενομένας εἰς τὴν διανομὴν ὑπουργημάτων; Τὰς καταχρήσεις συνομολογῶ καγὼ, ἀλλὰ ταύτας δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν τοῦ λοιποῦ, καὶ χωρὶς νὰ συζητήσωμεν τίνες ἔχουσι δικαίωμα; ἐρωτῶ, οἱ ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸν κατάλογον τῆς φιλικῆς ἐταιρίας, ὁμόσαντες τὸν αὐτὸν τῆς ἐλευθερίας ὅρκον, καὶ τὸν αὐχένα των θέσαντες ὑπὸ τὴν σπάθην τοῦ δυνάστου εἰσὶν, ἢ οὐκ εἰσὶν Ἕλληνες; Τὶ ἐπεισεν ἡμᾶς νὰ κηρύξωμεν τὴν ἑνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν; ἀναγινώσκω εἰς ὅλων τὰς καρδίας τὴν ἀπάντησιν, τὸ μέγα πρόβλημα, ὅτι ἠθελήσατε νὰ εἴσθαι συνδεδεμένοι εἰς ἓν σῶμα. Πῶς ἢ πράξις αὕτη δύναται νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὴν σημερινὴν ἐξέτασιν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, τὴν ὁποῖαν ἕνεκα καταχρήσεων ὑπαλληλίας ζητεῖτε νὰ κάμνητε; ἐκλαυσα πρὸ ὀλίγου

ιδὼν τὴν σύζυγον, καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Γεωργίου Ὀλυμπιώτου, τοῦ θύματος τούτου τῆς Ἑλληνικῆς παλιγγενεσίας, ὅστις μεθ' ὧν τῶν ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του ἀνδρίων πολεμιστῶν ἔπεσε, μαχόμενος. Καὶ τοῦ υἱοῦ τούτου τὰ πολιτικὰ δικαιώματα θέλουν ἀμφισβητηθῇ; Ἐν μόνον ἐκ τῶν ἀπείρων παραδειγμάτων. Πῶς λοιπὸν εἰς τὸ Σύνταγμα, εἰς τὸ αἰώνιον τοῦτο Εὐαγγέλιον τῆς πολιτικῆς μας ὑπάρξεως θέλουεν θέσει τοιαῦτα ἄρθρα; Τί θέλομεν ἀποδείξει εἰς τὰς εὐεργέτιδας δυνάμεις, αἵτινες μᾶς ἤνοιξαν τὸν δρόμον, εἰποῦσαι, αὐτὰ εἰς τὰ ὅριά σας· ἡμεῖς θέλομεν κλείσει αὐτὸν εἰς τοὺς ὁμογενεῖς; Νὰ δεχθῶμεν ἐν μέρει τὰ πρωτόκολλα, καθ' ὅσον μᾶς ἀρέσκουσι, καὶ τ' ἄλλα ν' ἀπορρίψωμεν; Ἐπὶ τῆς σημερινῆς συζητήσεως χαίρουσι πάντως τινές, τὸ αἰσθάνεσθε, διὸ τὸ σιωπῶ, διότι ὁμιλῶ πρὸς Ἕλληνας πληρεξουσίους, τῶν ὁποίων τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα μοι εἶναι γνωστά. Ἡ ἱερὰ θρησκεία κρατεῖ ἡμᾶς ἠνωμένους ἀλλήλοις, ἡ ἐλευθερία θέλει μᾶς χωρίσει; Ἢ ἐν Ἀθήναις γεννηθεῖσα ἐλευθερία νὰ γίνῃ αἷτιος τῆς διαιρέσεως εἰς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας, ὥστε νὰ εἴπωμεν, ὅτι θέλομεν αὐτὴν ἀποκλειστικῶς δι' ἡμᾶς αὐτοὺς; ἀντὶ νὰ λάβωμεν, ὡς καὶ ἄλλοτε, ὅτε ἀφ' ἑνὸς μὲν μέρους οἱ στρατιῶται, ἀφ' ἑτέρου δ' οἱ ἀρχιερεῖς ἐχώρουν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον, ἀντὶ νὰ λάβωμεν λέγω τὰς δύο ταύτας σημαίας τῆς θρησκείας, καὶ τῆς ἐλευθερίας, θέλομεν θέσει σήμερον περιορισμοὺς ἐλευθερίας εἰς τὸ Σύνταγμα; Τί θέλουσιν εἰπεῖ οἱ μεταγενέστεροι δι' ἡμᾶς, ὅταν ἴδωσι τὸ τοιοῦτον Σύνταγμα; Ὅτι ὁ λαὸς εἶναι τεθλιμμένος διὰ τὰς καταχρήσεις, εἶναι βέβαιον, ἀλλὰ τὰ γενναῖα αἰσθήματα αὐτοῦ τὰ γνωρίζομεν πάντες. Καὶ ἄλλοτε ἴδομεν αὐτὸν, πεινῶντα καὶ γυμνητεύοντα, ἀλλ' ὁμως ἅμα ἠκούετο λόγος περὶ κινδύνου καὶ ἐλευθερίας τῆς πατρίδος, ὥρμοῦσε πάλιν ἀκαθέκτως εἰς τοὺς πολέμους. Τοιοῦτος ἦτο, καὶ εἶναι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς, καὶ διὰ τοῦτο διεπράχθη τὸ μέγα τῆς Ἑλληνικῆς δόξης ἔργον.

Αἱ σημεριναὶ συζητήσεις περιστρέφονται εἰς σφαλερὸν κύκλον, καὶ τοῦτο ἐπιμαρτυρεῖ ἡ πληθὺς τῶν παρουσιασθεισῶν τροπολογιῶν. Ἠξεύρομεν πόσους κατοίκους ἔχομεν ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος· αἱ κατὰ τὴν Τουρκίαν Ἑλληνικαὶ πρεσβεῖαι ἔχουσι πόνους καὶ μόχθους καθ' ἑκάστην εἰς τὸ νὰ προστατεύωσι τοὺς Ἕλληνας ὁμοθρήσκους. Ἀλλὰ τοῦ λοιποῦ πῶς θέλουσι δυνηθῇ νὰ ὑπερασπίσωσιν αὐτοὺς, τῶν ὁποίων τὰ πολιτικὰ δικαιώματα ἀμφισβητοῦνται, οἵτινες δὲν κρίνονται πλέον Ἕλληνες; Ἀλλ' ἡ Ἑλληνικὴ Συνέλευσις δὲν θέλει καταντήσῃ ποτὲ εἰς τοῦτο. Διατί λοιπὸν νὰ κατατρίβωμεν εἰς μάτην τὸν πολύτιμον χρόνον; Οἱ

ἐντολῆς ἡμῶν περιμένουσι τὸ Σύνταγμα νὰ ἴδωσιν. Οἱ δὲ ἐκτὸς ἡμῶν λαοὶ ἀτενίζουσι πρὸς ἡμᾶς τὰ ὄμματα, διὰ νὰ μάθωσι τὸ περὶ αὐτῶν φρόνημά μας· λυπηρὸν λοιπὸν τὸ νὰ διατρίβωμεν εἰς γενεαλογίας. Τὴν κατάχρησιν πρέπει νὰ προσβάλωμεν, καὶ νὰ ἀποσκορακίσωμεν διὰ τὸ μέλλον, ἀλλ' εἰς τὸ Σύνταγμα δὲν πρέπει νὰ τεθῶσι στοιχεῖα παθῶν καὶ διαιρέσεων. Καταχρήσεις ἔγειναν ἐπὶ δεκαετίαν, ἀλλ' αὐταὶ αὐταὶ προεκάλεσαν τὴν παῦσιν των κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν παιανίζουσης τῆς μουσικῆς, μετέστη τὸ ἔθνος εἰς τὴν ἐθνικὴν ὁδόν.

Ἡ Κυβέρνησις τοῦ λοιποῦ θέλει σύγκειται ἐξ ἡμῶν αὐτῶν ὑπουργεία ἐξ ἡμῶν, Βουλευταὶ καὶ Γερουσιασταὶ ἐξ ὑμῶν. Δὲν εἶναι φόβος λοιπὸν μήπως συμβῶσι τοῦ λοιποῦ αἱ αὐταὶ καταχρήσεις, καὶ ἐὰν τυχὸν συμβῇ κατάχρησις τις, ἡ Βουλὴ ἀμέσως ἐνίσταται, καὶ φέρει τὴν κατ' ἀπαυσίν τις. Ἀλλ' ὅμως ἱκανοποιήσις τις εἶναι καλὸν νὰ δοθῇ καὶ σήμερον, πλὴν ἂν γίνῃ αὕτη διὰ ψηφίσματος, κελεύοντος τὴν ἐκκάθαρσιν τῆς ὑπαλληλίας, χωρὶς νὰ τεθῇ τι περὶ τούτου εἰς τὸ Σύνταγμα, τὸ ὁποῖον πρέπει, ἀγνὸν τῶν τοιούτων κηλίδων, νὰ μὴ περιέχῃ, εἰμὴ γενικῶς τὰ τοῦ πολίτου Ἑλλήνος δικαιώματα· αὕτη εἶπεν εἶναι ἡ γνώμη του, τὴν ὁποίαν νομίζει σύμφωνον μὲ τὸν ὅρκον, τὸν ὁποῖον ἔδωκε μὲ τὰ αἰσθήματά του, μὲ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ὁμοδόξων χριστιανῶν καὶ Ἑλλήνων, μὲ τὰς προσδοκίας τῶν φίλων δυνάμεων, καὶ μὲ τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων ἀπήγγειλε ταῦτα. Ἡ τῆς 3 Σεπτεμβρίου μεταβολὴ ἐδείξεν ἡμᾶς ἔθνος μεγαλοφυῆς, καὶ ἐπέσυρεν εἰς ἡμᾶς τὸν θαυμασμὸν πάντων. Περιερχόμενος μετὰ ταύτην πολλὰς τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης ἐπικρατείας, οἷον Ὑλλανδίαν, Γαλλίαν, κτλ. ἔλαβε μυρίας ἀφορμὰς νὰ γνωρίσῃ τὸ περὶ ἡμῶν φρόνημα αὐτῶν. Δὲν πρέπει λοιπὸν σήμερον νὰ ταπεινωθῶμεν, περιστρεφόμενοι εἰς τὸν κύκλον μικρῶν ἀτομικῶν συμφερόντων. Τὸ μέλλον ἡμῶν εἶναι μέγα, καὶ περιλαμβάνει ὅλον κληρὸν τὴν Ἑλληνικὴν φυλὴν.

Συζητεῖται, ἐὰν οἱ κάτοικοι τῶν ἀποκλεισθεῖσιν διὰ τῶν πρωτοκόλλων τῆς ἐλευθέρας Ἑλλάδος ἐπαρχιῶν πρέπη νὰ ἀπολαμβάνωσι τὰ τοῦ Ἑλλήνος πολιτικά δικαιώματα· ἀλλὰ τοῦτο δὲν προσβάλλει τὰ καίρια αὐτῆς τῆς Συνελεύσεως τὴν νομιμότητα, ἐχούσης ἐντὸς αὐτῆς πληρεξουσίου τῶν ἐποίκων ἐκείνων τῶν ἐπαρχιῶν; ἀναγνωρίζοντες λοιπὸν εἰς αὐτοὺς τὸ πάντων τῶν δικαιωμάτων μέγιστον, ἐρίζομεν περὶ τοῦ ἐλαχίστου; Αἱ κατάχρησεις τοῦ πεπτωκότος συστήματος ἀποσπῶσιν ἡμᾶς τοῦ προκειμένου· ἀλλ' εἶναι σύμφωνον τῇ ἀξιοπρεπείᾳ τῆς Συ-

νελεύσεως τὸ νὰ κατὰ εἰς οὕτω εὐτελὲς στάδιον ; ἐν πρώτοις ὑβρίζομεν τοὺς ὑπουργοὺς δυσάζοντες, ἂν αὐτοὶ θέλωσιν ἔχει τὴν προαίρεσιν τοῦ νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, καθαρίζοντες τὰς ἀκάνθας τῆς ὑπαλληλίας· ἃς φυλαχθῶμεν μήπως πέσωμεν εἰς σκολιὰν ὁδόν. Ἡ Ἑλληνικὴ φυλὴ σύμπασα εἰς ἡμᾶς ἀποβλέπει διὰ νὰ μάθῃ, ἂν θέλωμεν ἀσφαλίσει τὸ μέλλον αὐτῆς· θέλωμεν καταντήσῃ ἄρα νὰ δείξωμεν, ὅτι ἀναιροῦμεν τὰ συντάγματα τῶν προλαβουσῶν συνελεύσεων, τὰ ὅποια ἐγένοντο ἐν τῷ μέσῳ στρατοπέδων, καὶ ὅτι ἐν εἰρήνῃ ἤδη νομοθετοῦμεν, ἀνατρέχοντες εἰς τὸ παρεθὸν ; εἰς ὅλας τὰς τροπολογίας σχεδὸν ἐπικρατεῖ τὸ πνεῦμα ὁλεθρίας διχονοίας· ἂν τοῦτο γίνῃ δεκτὸν, θέλουσιν ἐξοστρακισθῇ οἱ ἀδελφοί μας, θέλει ἐγερθῇ μέγα μεσότοιχον μεταξὺ ἡμῶν, καὶ αὐτῶν, τὸ ὅποιον θέλει μᾶς κρατεῖ κεχωρισμένους. Δὲν εἶμαι ξένος, εἶπεν, ἐγεννήθη, ἐξ αὐτοχθόνων καὶ εἰκοσιν ἤδη ἔτη διαμένει εἰς Ἑλλάδα, μετερχόμενος ἀνεξάρτητον ὅλως βίον, τὸν τοῦ ἐμπορίου· ἐξελέχθη ἀντιπρόσωπος τῆς ἐμπορικωτέρας πόλεως τῆς Ἑλλάδος, ἥτις ἐπὶ ξηροῦ ἐράχου ἰδρυθεῖσα ἐκ μεταναστῶν, οἵτινες ἀπέφυγον τὴν σφαγὴν καὶ αἰχμαλωσίαν, παρέχει σήμερον εἰς τὸ ταμεῖον διὰ τὸ βιομήχανον τῶν κατοίκων τῆς ἐπέκεινα τοῦ ἐνὸς ἑκατομμυρίου δραχμῶν· εἰς τοὺς τοιούτους λοιπὸν θέλωμεν ἀρνηθῇ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα, τὰ ὅποια δὲν ἀρνούμεθα οὐδ' εἰς τοὺς ἐσχατοὺς τῆς Ἑλλάδος οἰκοῦντας ; Τοῦτο κατετάραξε καὶ δικαίως τοὺς ἐντολεῖς του· ἀλλὰ πέποιθεν, ὅτι τοιοῦτος δὲν εἶναι ὁ σκοπὸς τῆς Συνελεύσεως, πλὴν κατὰ τὰς τροπολογίας οἱ ἐντολεῖς του στεροῦνται τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων. Περαινῶν τὸν λόγον, ἐξορκίζω ὑμᾶς εἰς ὅ,τι ἰερὸν, εἰς τὴν μνήμην τῶν ἡρώων τοῦ ἀγῶνος μας, εἰς τὴν μνήμην τῶν προγόνων, ἵνα δώσητε ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκείνην τὴν ἔκτασιν, τὴν ὁποίαν διαγράφουσι τὰ ἀθάνατα μνημεῖα τῶν προγόνων μας· ἐνθυμηθεῖται τὴν ἀρετὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ἐθέσπισαν τῆς Τροιζήνης τὸ Σύνταγμα. Ἀλλ' ἂν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου περιστείλητε, μὴν ἐγγίξῃτε κεκτημένα δικαιώματα, διότι ἂν τὸ Σύνταγμα περιλάβῃ ἀνεδρομικὰ νομοθετήματα, θέλει ὁμοιάζει οἰκοδόμημα, ἐπὶ τῆς ἄμμου θεμελιωμένον.

Ἄλλος δὲ τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι διάφοροι καταχρήσεις, λαβοῦσα γῶραν κατὰ τὸ παρελθὸν δεκαετὲς σύστημα, παρεπίκραναν τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, καὶ ἅπαντες οἱ πληρεξούσιοι, συνηγμένοι ἐνταῦθα, ἐξέφρασαν τὴν ἐπιθυμίαν των διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ κακοῦ τούτου· ἀλλ' αὐτὸ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος θέλει εἰσθῆαι ἄτοπον καὶ παρατράγωδον, ἔπειτα ὡς πρὸς τὰς με-

ταναστεύσεις παραδεχόμεθα ὡς χρονικὸν ὄρον μέχρι τοῦ 1834· ἀλλὰ διὰ τί ν' ἀντιβαίνωμεν εἰς τὰ πρωτόκολλα τῶν δυνάμεων, διὰ τῶν ὁποίων ἀνεγνώρισθη ἡ αὐτονομία μας, ἐπαναφέροντες τοιοῦτοτρόπως τὸ ἔθνος εἰς τὴν προβληματικὴν πρὸ τῶν πρωτοκόλλων θέσιν. Καθὼς ἐν πρωτόκολλον διπλωματικῆς συνόδου ἀνεγνώρισε τὴν ἐθνικὴν αὐτονομίαν μας, ἐπίσης ἐν ἄλλο πρωτόκολλον δύναται νὰ μᾶς φέρῃ διὰ τοῦτο εἰς τὴν πρὸ τῶν πρωτοκόλλων κατάστασιν· ἀλλὰ τίς τῶν πληρεξουσίων ἔχει τοιαύτην ἐντολὴν ἀπὸ τὸν λαόν του; ἂς φανῶμεν δίκαιοι εἰς τοὺς ὁμογενεῖς ἀδελοὺς μας, καὶ εὐγνώμονες εἰς τοὺς εὐεργέτας μας.

Ὁ μετὰ τοῦτον ἀγορεύσας πληρεξούσιος, ἀναφέρων τὸν λόγον του εἰς τοὺς προομιλήσαντας, δὲν εἶμεθα, εἶπε, ξενηλάται, μήτε ἀποδιώκομεν τοὺς συναδελφοὺς καὶ συναγωνιστάς μας, ἐξ ἐναντίας πάντοτε ἐξετιμήσαμεν, καὶ ἀνεγνώρισαμεν τὰ δίκαιά των. Τίς ἀποκλείει τὸν Κρήτα, Θεσσαλὸν, Ἡπειρώτην, Μακεδόνα, Σάμιον καὶ Κυδωνιέα, καὶ θέλει νὰ τὸν στέρῃ τῶν πολιτικῶν του δικαιωμάτων· ἀλλ' αἱ ἐπαρχίαι γέμουν ἀπὸ πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς προικοδοτήσεις, οἱ πλείότεροι ἐξ αὐτῶν ἐβαθμολογήθησαν, καὶ μεγάλη ποσότης δίδεται εἰς τὰς χήρας καὶ ὀρφανὰ τῶν ὑπὲρ πατρίδος πεσόντων. Ταῦτα ὅλα ἀποδεικνύουσιν, ὅθι δὲν εἶμεθα ἀποκλειστικοί, ἢ ξενηλάται.

Οἱ χθὲς ἀγορεύσαντες μᾶς εἶπον, ἐπρόσθεσε, περὶ τοῦ βαθμοῦ τῶν στρατιωτικῶν, ἀλλὰ τίς ἐπρότεινε τὴν ἀποβολὴν τῶν στρατιωτικῶν; τὸν ἀποκλεισμόν τῶν χριστιανῶν Ἑλλήνων δὲν θέλομεν, πρέπει ὅμως νὰ φροντίσωμεν νὰ θεραπεύσωμεν τὰς καταχρήσεις, αἵτινες πρὸ δέκα ἡδὴ ἐτῶν καταθλίβουσι τοὺς ἀγωνισθέντας, καὶ ἀποκτήσαντες ἰερά ἐκ τοῦ ἀγῶνος δικαιώματα. Ἡ ἀντιβασίλειά διέλυσε τὰ στρατεύματα, διεσκόρπισε τοὺς ἀποκτήσαντας τοὺς βαθμοὺς εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης, πάσχοντας τὰς μεγαλητέρας στέρσεις.

Οὐδεὶς παραπονεῖται κατὰ τῶν ἐχόντων δικαίωμα, ἀλλὰ κατ' ἐκείνων, οἵτινες ἄνευ τινὸς δικαιώματος κατέκτησαν ἄπειρα ὑπουργήματα, καὶ ἀπερρόφουν τὸ αἷμα τῶν ἀγωνισθέντων Ἑλλήνων.

Μᾶς εἶπον, ὅτι ἀγνοοῦντες τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς μάχας, λαμβάνομεν ὡς ὄρον τοῦ ἀγῶνος τὸν 1827, ἐνῶ μέχρι τῶν 1829 ὁ ἀγὼν ἐξηκολούθει καὶ τόσαι μάχαι ἐγείναν κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο. Ὅλοι γνωρίζομεν καὶ τὰς μάχας ταύτας, ἀλλὰ μήπως μετὰ τὸ 1827 προστέθησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα νέοι ἀρχηγοὶ ἢ στρατιῶται; αὐτοὶ οἱ πρότερον ἀγωνισθέντες τὸν ἐπικύνδυνον ἀγῶνα, αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐξηκολούθησαν μέχρι τοῦ 1829, καθ' ἣν

ἐποχὴν ὁ κίνδυνος εἶχεν ἐκλείψει. Ἡ Ἑλλάς ἔχει ἀνάγκην κατοίκων, ἵνα καλλιεργήσῃ τὰς ἐρήμους τῆς· ποῖος τοὺς ἀποδιώκει; ἄς ἔλθουν ὅχι ὅμως ὥς δεσπότης· θέλομεν ἀνθρώπους, οἵτινες νὰ ἐργάζωνται, ὠφελοῦντες τὸ δημόσιον, καὶ ὠφελούμενοι.

Περαίνων τὸν λόγον του, ἐπρόσθεσεν, ὅτι καθόσον ἀφορᾷ τὰ παρὰ τοῦ πρώτου σήμερον ἀγορεύσαντος λεχθέντα, οὐδεὶς ἀντιλέγει, ἄμποτε νὰ εἶχεν ἡ πατρίς καὶ ἄλλους τοιούτους, οἵτινες ὅχι μὲ ρητορικὰς ἐπιδείξεις, ἀλλὰ μὲ τὴν φυσικὴν μας γλῶσσαν, καὶ μὲ καρδίαν, καὶ αἰσθήματα Ἑλληνικὰ νὰ ὑποστηρίζουν τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος κατ' αἵτησιν τῶν πληρεξουσίων ἔθεσε τὸ ἐξῆς ζήτημα α' ἐὰν πρέπη ἐντὸς τοῦ Συντάγματος νὰ τεθῶσιν οἱ ἀφορῶντες ὅροι τὰ δημόσια ὑπουργήματα, ἢ νὰ γίνῃ τοῦτο δι' ἰδιαίτερου ψηφίσματος β'.

Τινὲς εἶπον ἐνταῦθα, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο προαπεφασίσθη παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ὅτι πρέπει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος.

Ὁ Ἀντιπρόεδρος Κύριος Μαυροκορδάτος παρετήρησεν, ὅτι δὲν ἀπεφασίσθη τοῦτο παρὰ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλ' ἐν γένει τὸ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου, περὶ τοῦ ὁποίου οὐδεὶς ἀμφιβάλλει.

Ἐντεῦθεν εἰς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν, ὅτι διὰ νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις ἐν τάξει πρέπει πρὸ τῆς λύσεως τοῦ ἀνωτέρω ζητήματος νὰ γνωρίσῃ ἡ Συνέλευσις αὐτὸ τὸ ψήφισμα, καὶ τοὺς περιλαμβανομένους ἐν αὐτῷ ὅρους, περὶ τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα. Συμμερίζομαι, καὶ μάλιστα παρεδέχθην σήμερον ἐντελῶς, τὴν γνώμην τοῦ νὰ τεθῇ τὸ περὶ τούτου, ὡς πρόσκαιρον, εἰς χωριστὸν ψήφισμα, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἡτοίμασα σχέδιον τροποποιήσεως καὶ ψηφίσματος, τὸ ὁποῖον ἀνέγνω.

Τὸ προκείμενον ζήτημα, ἐπρόσθεσεν ἄλλος, εἶναι πολλὰ ἀπλοῦν καὶ μολαταῦτα διὰ πολλὰς ἡμέρας ἐπασχολεῖ τὴν Συνέλευσιν, καὶ διάφοροι γνώμαι καθ' ἑκάστην παρουσιάζονται· ὁ προλαλήσας, ὅστις πρότερον εἶχεν ἐναντίαν γνώμην, ὁ ἴδιος, σήμερον ὁμολογεῖ, ὅτι τὸ περὶ τῶν δημοσίων ἐπαγγελμάτων δὲν πρέπει νὰ τεθῇ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἀλλὰ νὰ γίνῃ διὰ ψηφίσματος, τοῦ ὁποίου σχέδιον ἐπαρουσίασεν.

Τὸ σχέδιον τοῦτο ἔχει τόσους ὅρους, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸ ἐννοήσῃ τις ἀμέσως ἐξ ἀπλῆς ἀναγνώσεως. Πρέπει νὰ τυπωθῇ, νὰ τὸ λάβωσιν οἱ πληρεξούσιοι ὑπ' ὄψιν, καὶ νὰ τὸ συζητήσωσιν.

Ἰτερος δὲ μετὰ ταῦτα λαβὼν τὸν λόγον εἶπε, πέντε ἡμέρας συζητοῦμεν τὰς τροπολογίας ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ σχεδίου τοῦ

Συντάγματος, καὶ ἐνῷ τὸ ζήτημα περὶ τοῦ ἂν πρέπη νὰ τεθῇ τὸ περὶ δικαιωμάτων τῆς εἰσαγωγῆς εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα ἐντὸς τοῦ Συντάγματος, ἢ εἰς ἰδιαιτέρον περὶ τούτου ψήφισμα ἢ Συνέλευσις τὸ προαπεράσισε, σήμερον τίθεται ἐκ νέου καὶ προκαλεῖται ψήφοφορία.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος παρελθούσης τῆς ὥρας, καὶ κατ' αἵτησιν τῶν πληρεξουσίων ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 5 ὥραν μ. μ.

Ο ἐκπληρῶν χρέη Προέδρου
Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.
Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.
Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.
Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς
Δρ. Ν. Δρόσου.
Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.
Γ. Δοξός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ 'ΑΒ'.

Τῆς 15 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡμέρᾳ σαββάτου, συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων ἐν τῷ Βουλευτηρίῳ τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως περὶ τὴν 1 ὥραν μ. μ. ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου τῶν πληρεξουσίων· εὐρεθέντων δὲ παρόντων διακοσίων τριάκοντα, καὶ ἀπόντων ἑνδεκα· ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν.

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν Γραμματέων ἀνέγνωσε τὰ πρακτικὰ τῆς παρελθούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γενόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἀκολούθως ὁ συνήθως ἐκπληρῶν καθήκοντα Προέδρου Ἀντιπρόεδρος ἀνήγγειλεν, ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶναι ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως τῶν προταθεισῶν τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος. Παραχωρήσας δὲ τὴν θέσιν του εἰς τὸν ἀμέσως ἐπόμενον Ἀντιπρόεδρον, καὶ πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶπεν· ἡ προκειμένη ὑπόθεσις ἐδοξμάδα ὁλόκληρον ἀπασχολεῖ τὴν Συνέλευσιν, καὶ πλῆθος τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ σχεδίου τοῦ Συντάγματος ἐπαρουσιάσθησαν, ἐνῷ ἐπὶ ἄλλων

ἀντικειμένων μόλις δύο, ἢ τρεῖς τροπολογίαι ἐσυζητοῦντο, καὶ ταχέως ἡ Συνέλευσις προέβαινεν εἰς τὴν λύσιν των· εἰς δύο αἷτια ἀποδίδω τὴν σύγχυσιν καὶ βραδύτητα· α) καὶ κύριον, διότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἵμεθα ἐκτὸς τῆς ἀληθείας, ἥτις εἶναι τὸ φῶς τὸ ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν ὀρθὸν δρόμον, ἐνῶ ἄλλως περιπλανᾶται ματαιίως εἰς τὸ σκότος. Ἡ ἀλήθεια ἐτέθη εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ σχεδίου, εἰς τὸ ὁποῖον ἡδύνατο εὐκόλως ἡ Συνέλευσις κατὰ μίμησιν τῶν ἄλλων συνταγμάτων νὰ προσθέσῃ τὸν ὅρισμόν τοῦ πολίτου Ἕλληνας. Ἀλλὰ τὸν ὅρισμόν τοῦτον ἐσυγχίσαμεν μετὰ τὴν διάκρισιν τῶν προσόντων τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου· ἐὰν ἡ συζήτησις περιορίζετο εἰς τὸ πρῶτον, καταχωροῦντες αὐτὸ ἐντὸς τοῦ συντάγματος, ἠθέλαμεν θέσει ἀκολούθως διὰ ψηφίσματος τὸ περὶ προσόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, παρεκτραπέντες δὲ τῆς ἀληθοῦς ὁδοῦ, ἐπέσαμεν εἰς χάος· β) αἷτιον εἶναι, διότι εἰς τὴν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου ἀντικειμένου συζήτησιν, εἰς τὸ ὁποῖον ἐκτὸς τοῦ περὶ προσόντων τοῦ πολίτου Ἕλληνας εἶχομεν καὶ ζήτημα, ἀφορῶν προσωπικὸν συμφέρον του, δὲν ἠθελήσαμεν νὰ φυλάζωμεν τὴν τάξιν, ἥτις ἀναγκαίως ἀπαιτεῖται εἰς τὰ πολυμελῆ σώματα. Ἐὰν ἀπαρχῆς διωρίζετο ἐπιτροπὴ ἐξ ὀλίγων μελῶν διὰ νὰ συντάξῃ σχέδιον περὶ τῶν δύο ἀντικειμένων ἡ Συνέλευσις ἠθέλε προῦτὴ εὐκόλως εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ ἀπόφασιν αὐτῶν. Ἄν ἡ μνήμη δὲν λανθάνῃ τοὺς πληρεξουσίους, δὲν θέλουσιν ἀποδώσει θεοαίως τὴν ἑλλειψιν τούτων εἰς τὸν προεδρεύοντα τὰς συνεδριάσεις, ὅστις ἐπρότεινε τοῦτο. Ἐντεῦθεν ἡ πληθὺς τῶν προτάσεως καὶ τροπολογιῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἐπικρατεῖ ὡσεπιτοπολὺ πνεῦμα ἀτομικότητος, καὶ προσωπικῆς φιλοτιμίας. Ἐρχόμενος εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα ἐπαρατήρησεν, ὅτι πολλοὶ προεξέθεσαν τὸ νομικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν μέρος αὐτοῦ. Σὰς ἀνέπτυξαν, εἶπεν, ὅτι δὲν δυνάμεθα νὰ συντάζωμεν νόμον ἔχοντα ὀπισθενεργὸν δύναμιν, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἀρνεῖται, ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἀδικοῦμεν, καταστρέφοντες κεκτημένα δικαιώματα· ἀλλὰ πρέπει διὰ τοῦτο νὰ ὑποφέρωμεν ὅ,τι ἐπὶ δεκαετίαν κατεβάρυνε τὸ ἔθνος, καὶ ν' ἀνεχθῶμεν τὰς καταχρήσεις; ὅχι· γνωρίζω καὶ ἐγὼ τὰ διατρέξαντα, καὶ ὁ ἴδιος ὑπέφερον· ἀλλὰ πρέπει νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὰ χωρὶς νὰ ἐλάβωμεν τὴν πολιτείαν· ἃς λείψωσιν οἱ καταβαρύνοντες, καὶ καταφρονήσαντες τὰ ἔθνος ἄνθρωποι, χωρὶς ν' ἀποκλείσωμεν ἕνεκα τούτων τοὺς διὰ πολυμόχθων ἀγώνων καὶ μεγάλων θυσιῶν ὑπερμαχήσαντας ὁμογενεῖς μας. Τοῦτο κατορθοῦται διὰ ψηφίσματος, χωρὶς νὰ κηλιδώσωμεν τὸ σύνταγμά μας μετ' ἄρθρον, τὸ ὁποῖον θέλει προξενεῖ μῶμον ἀθεράπευτον. Εἶναι γενικὴ ἀρχή, καθ' ἣν, ὅταν μεταξὺ πολλῶν ἐνόχων ὑπάρχη

καὶ εἰς ἀθῶος, ὅστις εἶναι ἀδύνατον νὰ διακριθῇ, νὰ προτιμᾶται ἢ ἀθώωσις ὅλων παρὰ ἢ ἄδικος τοῦ ἐνὸς καταδίκη· ἡμεῖς ἐν τούτοις, ὡς καὶ ἐκ τῶν διαφορῶν τροπολογιῶν παρετήρησα, τρέχομεν τὸν κίνδυνον νὰ καταδικάσωμεν τὸ μέγα πλῆθος τῶν ἀθῶων ἐνεκα ὀλίγων ἐνόχων, τοὺς ὁποίους εἶναι εὐκόλον νὰ διακρίνωμεν.

Τὸ πολιτικὸν μέρος τοῦ ζητήματος ἀνεπτύχθη μὲ τόσον πάθος καὶ σαφήνειαν, ὥστε εἰς ἐμὲ δὲν μένει νὰ προσθέσω τι. Τὸ ζήτημα εἶναι μέγιστον, καὶ ἔχει πολιτικὴν βαρύτητα. Ὅσα χθὲς οἱ ἀγορεύσαντες εἶπον, ἢ μᾶλλον ἐσιώπησαν, εἶναι ἀλήθεια ἀλάνθαστος. Δι' ἄλλης ἀποφάσεώς σας πρό τινων ἡμερῶν ἐκηρύξατε τὴν θρησκευτικὴν μας ἔνωσιν μετὰ τῶν ὁμογενῶν καὶ ὁμοδόξων, καὶ ἤδη περιορίζεται τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος; ἃς προσέξωμεν, μήπως, προσβάλλοντες οὐσιῶδες μέρος τῶν πρωτοκόλλων, τὰ ὅποια ἔθεσαν τὰς βάσεις τῆς πολιτικῆς ἀνεξαρτησίας μας καὶ ἔδωσαν τὸ δικαίωμα τῆς μεταναστεύσεως, προσβάλλωμεν τὸ ὅλον. Ἡ Ὄθωμανικὴ ἀρχὴ δὲν ἀνεγνώρισε μὲ εὐχαρίστησιν τοὺς μετανάστας ὡς Ἕλληνας· διαφιλονεικήσαμεν μετ' αὐτῆς τύσα ἔτη, καὶ δυνάμει πρωτοκόλλων καὶ πολλῶν κόπων τὸ ἐκαστορθώσαμεν, καὶ ἤδη τί θέλομεν εἶπει εἰς αὐτὴν, ὅταν ἡμεῖς αὐτοὶ ἀρνούμεθα τὸν ἐθνισμόν των; Δὲν τοὺς ἀνεχόμεθα εἰς τὰς θέσεις, ἀλλὰ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὰ προσόντα, τὰ παρέχοντα τὴν προτίμησιν εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα.

Πολλοὶ μ' ἀπέτρεψαν τοῦ νὰ ἐκθέσω τὰς ἀληθείας ταύτας, διὰ νὰ μὴ προσκρούσω εἰς τὸ δημοτικὸν πνεῦμα. Καὶ εἰς τὰ 1841 μ' ἔκαμαν τοιαύτας παρατηρήσεις· ἀλλὰ ὅπως τότε ὡμολόγησα τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸν πατέρα τοῦ ἔθνους τὸν Βασιλέα, οὕτω καὶ σήμερον δὲν θέλω κρύψει τὴν ἀλήθειαν, καὶ προσκυνήσει τὸ εἰδῶλον τῆς δημοτικότητος. Οὐτε τότε ἔχασα, μήτε σήμερον θέλω χάσει, ἀλλὰ καὶ ἂν παρεξηγήσουν τὴν εἰλικρίνειάν μου, ἐλπίζω νὰ δικσιωθῶ· ὅχι, δὲν ἀδικῶ τὸν εὐχίσθητον Ἑλληνικὸν λαόν· μὲ εἶδε συναγωνιζόμενον μετ' αὐτοῦ, καὶ συνταλαιπορούμενον, καὶ πάντοτε τὸν εἶπα, καὶ θέλω τὸν λέγει τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἀλήθεια δ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι, ὅτι χάνομεν πολύτιμον καιρὸν εἰς μικρὰ πράγματα, τὰ ὅποια εἰς ὀλίγας ὥρας ἠθέλαμεν διορθώσει.

Περιοριζόμενος εἰς τὸ κύριον ζήτημα, ἐπρότεινεν ὡς πρὸς τὸν ὅρισμόν τοῦ πολίτου νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος τὸ ἑξῆς· «Πολίται εἶναι ὅσοι ἀπέκτησαν, ἢ ἀποκτήσωσι τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ πολίτου κατὰ τοὺς νόμους τοῦ Κράτους. »

ὡς πρὸς τὰ προσόντα δὲ τὰ παρέχοντα τὴν προτίμησιν εἰς τὰς δημοσίους θέσεις ἐκτὸς τῶν ἄλλων σχεδιασθέντων ψηφισμάτων, ἔχω ὑπ' ὄψιν, εἶπεν, καὶ τὸ ἐξῆς σχέδιον.

Η ΤΗΣ Γ. ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ.

Ψηφίζει

1. Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ καθάρισῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, προτιμῶσα ἐπὶ ἐπταετίαν·

α) Τοὺς αὐτόχθονας τοῦ Βασιλείου τῆς Ελλάδος καὶ τοὺς μέχρι τοῦ ἔτους 1827 ἀγωνισθέντας.

β) Τοὺς μεταναστεύσαντας ἐκ τῶν λαβουσῶν τὰ ὄπλα εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα ἐπαρχιῶν μέχρι τοῦ 1837.

γ) Τοὺς ἀποδεδειγμένως παθόντας, ἕνεκα τοῦ ἐθνικοῦ ἀγῶνος, ἥτοι ὅσων αἱ οἰκογένειαι ἔπαθον θανάτους, ἐξορίας, φυλακίσεις καὶ δημεύσεις.

Καὶ τὰ τέκνα ὅλων τῶν εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας ὑπαγομένων.

2. Ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία θέλει ἐπαγρυπνεῖ εἰς τὴν τήρησιν τῶν διατάξεων τοῦ παρόντος ψηφίσματος, ἔχοντος τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος· ὑποκειμένου τοῦ ὑπουργείου εἰς βαρυστάτην εὐθύνην διὰ τὴν μὴ τήρησιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Ἰδοὺ αἱ τρεῖς κλάσεις, εἰς τὰς ὁποίας θεωρῶ δίκαιον νὰ περιορισθῇ ἡ ἐξουσία νὰ λαμβάνῃ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς. Ἡ ἐπιθυμία αὕτη τῆς Συνελεύσεως ἐκφραζομένη διὰ τοῦ ψηφίσματος τούτου, εἶναι ὑποχρεωτικὴ, διότι α) ἡ ἐκκαθάρισις τῆς ὑπαλληλίας ἀπαιτεῖται νὰ γείνη ἀμέσως, καὶ β) ἡ ἐπιτήρησις τῆς ἐκτελέσεως ἀνχτιθεται εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν. Ὅταν ἔχωμεν Συνταγματικὴν Κυβέρνησιν, καὶ Βουλὴν, πῶς εἶναι δυνατόν οἱ ὑπουργοὶ νὰ παραβιάσωσι τὸ ἔχον τὴν αὐτὴν ἰσχὺν τοῦ Συντάγματος ψήφισμα; εἰάν δὲν ἔχωμεν πίστιν εἰς τὴν Βουλὴν, ἐντὸς τῆς ὁποίας θέλουν εἶσθαι καὶ πολλοὶ ἐξ ὑμῶν, πρὸς τί τὸ Σύνταγμα; ἀλλ' ὅχι δὲν κάμνω τοιαύτην ἀδικίαν εἰς τοὺς Ἕλληνας.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων λαβὼν τὸν λόγον εἶπεν· ὁ προλαλήσας παρετήρησεν, ὅτι συντάττοντες νόμον περὶ τῶν προσόντων τοῦ πολίτου, καὶ τῶν προτιμωμένων εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, θέλομεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν ὀπισθενεργὸν δύναμιν. Τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές, διότι τὰ ἐντυπα Συντάγματα τῆς Τροϊζῆνος φέρουσι λάθος τι, τὸ ὁποῖον ἐγέννησεν ἐσφαλμένην ἐρμηνείαν· τὸ πρωτότυπον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐδυνήθη νὰ εὕρω, εἰς τὸ περὶ προ-

σόντων τοῦ πολίτου ἄρθρον δὲν λέγει α ὅστις ἤλθεν ἢ ἐκατοίκησεν ἢ ἀλλ' α ὅστις ἤλθε καὶ ἐκατοίκησεν, ἢ ὥστε ἀπαιτεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἢ ἐκπλήρωσις καὶ τῶν δύο τούτων ὅρων εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ιδιότητος τοῦ πολίτου. Τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκφρασις τοῦ ἄρθρου εἰς ἐπίσημον Γαλλικὴν μετάφρασιν τοῦ μέρους τούτου τοῦ Συντάγματος, ἣτις ἔγεινε διαταγὴ τῆς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Β. Γραμματείας ἐπισήμως· ἀλλὰ καὶ τὸ λάθος τοῦτο ἂν δὲν ἦναι, τὸ Σύνταγμα τῆς Τροικίης δὲν ἐρρημώσθη, οὔτε ἐπὶ Κυβερνήτου, οὔτε μετὰ ταῦτα. Καὶ κατὰ γενικὴν ἀρχὴν πᾶς νόμος θεωρεῖται ὡς κατηργημένος, ὅταν δὲν ἐφαρμόζεται εἰς κανὲν μέρος τοῦ Κράτους.

Ὡς πρὸς τὸν ὅρισμόν τοῦ πολίτου προτείνω νὰ προστεθῇ εἰς τὸ 3 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος τὰ ἐξῆς.

Ἄρθρ. 3. Οἱ Ἕλληνες εἶναι ἴσοι ἐνώπιον τῶν νόμων ἄνευ διακρίσεως, καὶ συνεισφέρουσιν εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των.

Ἄρθρ. 4. Πολίται Ἕλληνες εἶναι·

α) Οἱ αὐτόχθονες κάτοικοι τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας·

β) Οἱ ἐξ αὐτῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθέντες μετὰ ἐνηχύσιον εἰς τινὰ τῶν δήμων τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος ἐγγραφὴν, καὶ ἐγκατάστασιν των.

γ) Οἱ γεννηθέντες ὑπὸ ξένων γονέων ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των κηρύξωσι τὴν περὶ ἀποκαταστάσεως θέλησιν των ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος, καὶ καταγραφῶσιν εἰς τινὰ τῶν δήμων.

δ) Οἱ ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλην. ἐπικράτειαν ὁμόθρησκοι καὶ φιλέλληνες, ὅσοι διαμείναντες διαρκῶς, συνεμέθεξαν τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνος μέχρι τέλους τοῦ 1827· πρὸς δὲ καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν μετὰ ἓν ἔτος, ἅμα μετὰ τὴν ἐνηλικιότητά των ἐγκατασταθέντα κατοικήσωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐγγραφῶσιν εἰς τινὰ δῆμον αὐτῆς.

ε) Ὅσοι ἐκ τῶν ὑπηρετησάντων εἰς τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα κατοίκων τῶν πόλεων καὶ χωρίων, τῶν ἐπαρχιῶν καὶ νήσων, ὅσοι ἔμειναν ἐκτὸς τῆς ἐλευθέρης Ἑλλάδος, λαβοῦσαι τὰ ὅπλα, καὶ ἀποτελέσασαι μέρος τῆς Ἑλλην. Ἐπικρατείας, μετηνάστευσαν πραγματικῶς μέχρι τῶν 1832, καὶ ἐγκατεστάθησαν εἰς τὴν ἐλευθέραν Ἑλλάδα, κατοικήσαντες εἰς αὐτὴν, καὶ ἐγγραφέντες εἰς ἓνα τῶν δήμων.

ς') Ὅσοι ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ ἀνωτέρου ε. παραγράφου ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς πατρίδος των μετέβησαν μὲν εἰς ξένην γῆν, ἀλλ' ἐνεγράφησαν εἰς τινὰ τῶν

δήμων τῆς Ἑλλάδος ὡς πολῖται αὐτῆς, ἢ συνοικίσθησαν ἐντὸς αὐτῆς.

ζ') Ὅσοι ὁμόθρησκοι ἐλθόντες εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὸ 1828 μέχρι τοῦδε ἐγκατεστάθησαν, καὶ ἐκατοίκησαν ἐντὸς αὐτῆς, ἐγγραφέντες καὶ εἰς τινὰ δῆμον.

η') Ὅσοι ἄλλοεθνεῖς ἐλθόντες ἐντὸς τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἀπολαμβάνουσι τὰ πολιτικὰ δικαιώματα κατὰ τοὺς περὶ τούτου νόμους.

Ἄρθρ. 5. Δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα εἰσὶν, οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τὸ ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν ὑπ' ἀριθ.

ψήφισμα τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως κατὰ τοὺς ἐν αὐτῷ τεθέντας ὅρους τὸ ὁποῖον (ψήφισμα) θεωρεῖται ὡς ἀπαρτίζον μέρος τοῦ παρόντος Συντάγματος, καὶ θέλει εἶναι σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον.

Ἄρθρ. 6. Οὐδεὶς δύναται νὰ ᾔηται πολίτης δύο ἑπικρατειῶν.

Ἄρθρ. 7. Ἡ ἀπόλαυσις τῶν δικαιωμάτων τοῦ πολίτου καὶ τῆς μετοχῆς εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα τῶν ἐλευσομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Συντάγματος θέλει κανονισθῇ διὰ νόμου· ἐπίσης δὲ θέλουν κανονισθῇ καὶ τὰ περὶ ἰθαγενείας καὶ πολιτεγογραφείας. Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ περὶ προσόντων διὰ τὴν προτίμησιν εἰς τὰς δημοσίας θέσεις, φρονῶ, εἶπεν, ὅτι, ὅταν τοῦτο γείνη διὰ ψήφισματος, καὶ ἐντὸς τοῦ Συντάγματος γείνη μνεία αὐτοῦ, τότε εἴμεθα ἡσφαλισμένοι, προτείνει δὲ ἐπὶ τούτῳ τὴν παραδοχὴν τοῦ ψήφισματος.

Ψήφισμα ὑπ' ἀριθ.

Ἡ παρούσα Ἐθνικὴ τῆς 3 Σεπτεμβρίου τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις κατὰ συνέπειαν τῶν ὑπ' ἀριθ. 4 καὶ 5 ἐν τῷ Συντάγματι ἁρθρῶν ψηφίζει.

α) Δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ἐπαγγέλματα εἶναι

1. Οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τοὺς παραγράφους α, β, γ, δ, καὶ ε, τοῦ ἁρθρ. 4 τοῦ Συντάγματος.

2. Οἱ ἐμπεριλαμβανόμενοι εἰς τὸν παράγραφον ε' τοῦ αὐτοῦ ἁρθρου δύο ἔτη μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ Συντάγματος.

3. Οἱ εἰς τὸν παράγραφ. ζ'. οἱ μὲν ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1833 ἐλθόντες μετὰ τετραετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Συντάγματος, οἱ δὲ ἀπὸ τὸ 1833 καὶ μέχρι τοῦδε μετὰ ἑπταετίαν.

4. Οἱ εἰς τὸν παράγραφ. η'. τοῦ αὐτοῦ ἁρθρου μετὰ δεκαετίαν.

β) Οἱ μὴ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς ἀνωτέρω κατηγορίας, καὶ κατέχοντες δημόσια ἐπαγγέλματα, ἀπολύονται τῆς ὑπηρεσίας.

γ) Τὸ παρὸν ψήφισμα θέλει εἶναι σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον ὡς ἀποτελοῦν μέρος θεμελιώδους Νόμου τοῦ Συντάγματος κατὰ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἁρθρου 5 αὐτοῦ.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἐπρότεινεν εἰς τὴν Συνέλευσιν, εἰάν θέλῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἢ ἐφωτίσθῃ ἀρκούντως.

Ἐκφρασθείσης δὲ τῆς Συνελεύσεως καταφατικῶς, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε πεπαυμένην τὴν συζήτησιν, καὶ ἔθεσε τὸ ἐξῆς ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν· α εἶναι δικτὸν ὡς σχέδιον ψηφίσματος τὸ πρωτὰν πρῶτον παρὰ τοῦ προλαλήσαντος ἢ τὸ δεύτερον, παρὰ τοῦ τελευταίου ἀγορεύσαντος; β

Τινὲς τῶν πληρεξουσίων ἐζήτησαν νὰ ἐξηγηθῇ προηγουμένως, ἂν τὸ παραδεχθησόμενον ἐκ τῶν δύο ψηφισμάτων θέλει εἶσθαι ὀριστικόν, ἢ θέλει χρησιμεύει ὡς σχέδιον συζητήσεως, ἐφ' οὗ δύναται νὰ προτείνωσι τροποποιήσεις.

Ἐρωτηθείσης περὶ τούτου τῆς Συνελεύσεως, παρεδέχθη, ὅτι ὅποιον ἐκ τῶν δύο καὶ ἂν παραδεχθῇ δὲν θέλει εἶσθαι ὀριστικόν, ἀλλ' ὡς σχέδιον συζητηθησόμενον παράγραφον πρὸς παράγραφον.

Γενομένης ἀκολουθῶς ψηφοφορίας, ἐπροτιμήθη τὸ πρῶτον ὡς σχέδιον ψηφίσματος διὰ ψήφων 126 πρὸς 76.

Ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 3 ὥραν μ. μ.

Ὁ ἐκτελῶν χρέη Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσου.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΙΣ ΑΓ'.

Τῆς 17 Ἰανουαρίου.

Σήμερον τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ τοῦ Ἰανουαρίου μηνὸς ἡμέρᾳ δευτέρᾳ τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου ἔτους, τὴν 11 ὥραν π. μ. συνελθόντων τῶν πληρεξουσίων εἰς τὸ τοῦ Βουλευτηρίου κατὰστημα, ἐγένετο ἡ ἐκφώνησις τοῦ ὀνομαστικοῦ καταλόγου· εὐρεθέντων δὲ παρόντων μὲν διακοσίων εἴκοσι πέντε, ἀπόντων δὲ δεκαῆξ, ὁ Πρόεδρος ἐκήρυξεν ἀρξαμένην τὴν συνεδρίαν· ἀκολουθῶς ἀνεγνώσθησαν τὰ πρακτικὰ τῆς προλαβούσης συνεδριάσεως, τὰ ὅποια γεγόμενα παραδεκτὰ εἰς τὴν συνεδρίαν, ὑπεγράφησαν παρὰ τοῦ Προέδρου, τῶν Ἀντιπροέδρων καὶ τῶν Γραμματέων.

Ἐνταῦθα ὁ Πρόεδρος ἀνέφερεν, ὅτι εἰς τῶν πληρεξουσίων Νάξου ἠτήσατο δεαπενθήμερον ἀπουσίας ἄδειαν διὰ νὰ ἀπέλθῃ εἰς Νάξον, καὶ ἐπισκευθῇ τὴν βαρέως πάσχουσαν οἰκογένειάν του.

Ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν αἴτησιν.

Μετὰ ταῦτα ὁ παρουσιάσας τὸ κατὰ τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν παραδεχθὲν σχέδιον τοῦ ψήφισματος ἀντιπρόεδρος Κ. Α. Μαυροκορδάτος, προαναγγείλαντος τοῦ προέδρου, ὅτι ἔχει νὰ ἐπιφέρῃ παρατηρήσεις τινάς, πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ κατὰ παράγραφον συζήτησις, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν· ἐπειδὴ, καθ' ὃ ἤκουσε παρὰ τινων τῶν φίλων του, παρεξηγήθη τὸ συζητηθησόμενον σχέδιον, ἔκρινεν εὐλογον ν' ἀναφέρῃ ὀλίγα τινα περὶ τούτου. Διὰ δύο σκοποὺς ἐπαρουσίασε τοῦτο 1) ἵνα τεθῶσι τὰ τῶν ὑπαλλήλων προσόντα εἰς ψήφισμα, καὶ 2) διὰ νὰ ἀπαλλάξῃ τὴν συνέλευσιν τοῦ Δαιδάλου τῶν τροπολογιῶν· ἐγένετο παρὰ πληρεξουσίων καὶ τῷ ἐδόθη πρὸ μιᾶς ἡμέρας. Δὲν προσέθηκεν οὐδέ λέξιν εἰς αὐτὸ, ἀλλ' αἱ προσθήκαι ὑπὸ ἄλλων ἐγένοντο, διὰ τοῦτο παρουσιάζων αὐτὸ, εἶπεν, ὅτι ἔχει αὐτὸς οὗτος νὰ κάμῃ παρατηρήσεις, τὸ ὁποῖον δὲν ἤθελεν εἰπεῖ, ἂν εἶχεν ἄλλως τὸ πρᾶγμα.

Κηρύξαντος ἀκολουθῶς τοῦ Προέδρου, ὅτι ἄρχεται ἡ κατ' ἄρθρον συζήτησις, εἰς τῶν πληρεξουσίων παρετήρησεν, ὅτι δύναται τις καὶ γενικὰς παρατηρήσεις νὰ ἐπιφέρῃ ἐπὶ τοῦ ἁρθρου τοῦ σχεδίου.

Ἄλλος δὲ πάλιν εἶπε· λέγουσί τινες, ὅτι εἴμεθα διώκται· ἡμεῖς τοὺς μεθ' ἡμῶν συναγωνισθέντας κατοίκους τῶν πόλεων, κωμοπόλεων καὶ χωρίων, οἵτινες ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα μέχρι τῶν 1834, θεωροῦμεν ὡς ἔχοντας τ' αὐτὰ δικαιώματα.

Ἐπρόσθεσεν ἕτερος· ὁ θεὸς κατὰ τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου ἔπαυσε τὴν Ἑλλάδα ἐκ τῶν δεινῶν, εἰς τὴν ὁποίαν τὴν εἶχε φέρει τὸ ξενοκρατικὸν πνεῦμα, καὶ ἡ ἰδιοτέλεια· ὅσοι ἔφερον τὴν 3 Σεπτεμβρίου, δὲν ἐκυβέρνησαν καλῶς· διὸ πρέπει νῦν νὰ παρὰχωρίσωσι καὶ εἰς ἄλλους. Ἡμεῖς δὲ πρέπει νὰ προβῶμεν εἰς τὰς ἐργασίας μας, διότι ὁ καιρὸς εἶναι κρίσιμος, καὶ πολύτιμος· ὅσα περαιτέρω ἔχει νὰ εἰπῇ, ἐπρόσθεσε περιέχονται εἰς ἐκθεσιν πρὸς τοὺς πληρεξουσίους· ἐγχειρισθείσης ταύτης εἰς τὸν Πρόεδρον, καὶ ἀναγνωσθείσης, ὁ Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου Κύριος Μεταξᾶς λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν,

Εἰς τῶν ὑπηρετῶν τοῦ κατορθώματος τῆς 3 Σεπτεμβρίου ἦν καὶ αὐτὸς ἐκθέσας καὶ αὐτὴν τοῦ τὴν ζωὴν εἰς τὸν προφανῆ τῆς μεταβολῆς κίνδυνον. Τῆς μεταβολῆς ταύτης σκοπὸς ἦτο τὸ ν' ἀπαλλαχθῇ τὸ ἔθνος τοῦ φθοροποιοῦ τῶν ξένων συστήματος, καὶ νὰ συγκαλεσθῶσιν οἱ πληρεξούσιοι τοῦ ἔθνους, ὅχι διὰ νὰ συζητήσῃ

τίς ἐστὶν Ἑλλήν, ἢ μὴ, διὰ τὴν κάμωσιν τὸ Σύνταγμα, ἐξ οὗ νὰ προκύψῃ πᾶσα ἀσφάλεια, καὶ ἐγγύησις ἐρέθῃ, ὅτι οἱ κυβερνῶντες τὰ πράγματα ἀπὸ τῆς γ'. Σεπτεμβρίου ἔφερον αὐτὰ εἰς κακὴν κατάστασιν· ὡς Πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, καὶ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν δὲν θέλω ἀναπτύξῃ τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ Κράτους κατάστασιν, ἀλλ' ὀλίγα θέλω εἰπεῖ πρὸς ἀπολογίαν τοῦ Ὑπουργείου· οὔτε χρημάτων σπατάλην ἔκαμεν, οὔτε κατάχρησιν εἰς διανομὰς βαθμῶν καὶ ὑπουργημάτων· ἐξεπλήρωσε τὸ μέγιστον καθῆκον τῆς συγκαλέσεως τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, δίδοντες τὰς ἀναγκαίαις διατάγας εἰς τοὺς κατὰ τόπον Διοικητάς, καὶ μεταχειρίσθησαν πᾶν μέσον πρὸς ἡσυχίαν τοῦ Κράτους κατὰ τὸν καιρὸν τῶν ἐκλογῶν· ἐὰν ὅμως οἱ πληρεξούσιοι δὲν συμβιβάζονται σήμερον εἰς τὰ ἀντικείμενα τῶν συζητήσεών των, εἰς τί σφάλλει τὸ Ὑπουργεῖον; τὸ ἐπ' ἐμὲ ὁρῶν, ὅτι ἡ συζητουμένη ἐγγύησις δὲν ὑπάρχει, εἰμὴ εἰς τὴν ταχείαν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως καὶ εἰς τῶν παραστατῶν τοῦ ἔθνους τὴν συγκάλεισιν· δέκα ἡδὴ ἡμέρας διαρκεῖ ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου συζήτησις, καὶ σήμερον ἄρχεται ἐκ νέου. ἐνθυμηθεῖτε, ὅσα ἄλλοι εἶπον ὑμῖν περὶ τούτου, ἐξαντλήσαντες πᾶσαν τὴν ὕλην. Εὐχῆς ἔργον ἔτο, τὸ νὰ μὴ ἤθελε ἔλθῃ κἀνείς εἰς ἔννοιαν τῆς μεταρρυθμίσεως τῆς ὑπαλληλίας, διότι τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ συνταγματικοῦ συστήματος θέλει εἶσθαι πᾶσα ἐγγύησις, καὶ ἀσφάλεια, ἀλλ' ἐπειδὴ ἔδοξεν οὕτω, προσέξτε, ὥστε νὰ γείνη τοῦτο μετὰ τὸν δικαιότερον τρόπον.

Τίς ὁ σκοπὸς τοῦ ψήφισματος; τὸ νὰ εἰπωμεν, ὅτι δὲν εἶναι δεκτοὶ εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα, εἰμὴ οἱ αὐτόχθονες, αἱ ἀγωνισθέντες μέχρι τοῦ 1827, καὶ οἱ μεταναστεύσαντες, τίς ἡ ἀνάγκη λοιπῶν τῶν τοιούτων ἐκθέσεων καὶ προτάσεων; Συλλογισθῆτε, ὅτι, ἂν ἐνδιατρίψωμεν ἐντὸς τούτου τοῦ κύκλου, θέλουσιν ἐξαφθεῖ τὰ πάθη, θέλει μαρανθῇ ἡ δύναμις τοῦ ὀρθοῦ λόγου, καὶ δὲν θέλομεν δυνῆθαι νὰ διαπράξωμεν τὸ ἔργον, διὰ τὸ ὁποῖον συνήλθομεν· αἱ διαιρέσεις ἔφερον εἰς ἡμᾶς πάντοτε τὰ κακά. Ἐὰν κατὰ τὸ 1833 εἴμεθα σύμφωνοι πρὸς ἀλλήλους, δὲν ἠθέλαμεν περιπέσει εἰς τὰ τῆς ξενοκρατείας δεινὰ· ἀλλ' οὔτε εἰς Ἄργος, οὔτε εἰς Ναύπλιον, οὔτε εἰς Πρόνοιαν συμφωνήσαντες, ἀφήσαμεν τὸν κῆπον ἄφρακτον, καὶ πᾶς τις ἐδρέπετο τοὺς καρποὺς τῶν ἰδρώτων μας· ἄς φροντίσωμεν ἤδη νὰ φράξωμεν αὐτὸν, καὶ τότε δὲν θέλομεν ἔχει πλέον τὸν φόβον τῶν παροδευόντων. Τὰ ψήφισματα δὲν θέλουσι μᾶς ὠφελῆσαι, ἐὰν δὲν αἰσθανθῶμεν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διοικηθῇ ὁ τόπος καλῶς· ἀλλ' ἐπειδὴ πολλοὶ θέλουσι νὰ γείνη τὸ ψήφισμα, ἄς φροντίσωμεν περὶ τῶν δεουσῶν

ἐξαιρέσειν· ἃς ἐξεραιθῶσιν οἱ καθηγηταὶ τῆς κατηγορίας ταύτης, καὶ ὁ στρατός, αἱ δύο αὐταὶ ἐξάσεις τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως. Τρεῖς λοιπὸν ἄνθρωποι, ἃς διορισθῶσιν εἰς τοῦτο νὰ κάμωσι σχέδιον, καὶ τοῦτο παμψηφεῖ, ἃς δεχθῶμεν. Δὲν ἔχω εἰς τοῦτο κἀνὲν συμφέρον, ἀπὸ τοῦ 1821 ἔτους 28 Ἀπριλίου ἦλθον εἰς Ἑλλάδα καὶ συνεισφέρων αἵματα, καὶ πολυειδεῖς θυσίας εἰς τὸν βωμὸν τῆς ἐλευθερίας. Κανένα οἰκτεῖον εἰς τὰ πράγματα δὲν ἔχω· ὁ Ἕλλην εἶναι φίλος μου, καὶ οἰκτεῖος. Ἡ χεὶρ τοῦ Ἰψίστου ἔφερε τὴν μεταβολὴν ταύτην, τῆς ὁποίας καλλιτέραν δὲν ἐδυνάμεθα νὰ εὐχρηθῶμεν, ὅτε ἐπιεζόμεθα ὑπὸ τοῦ ἔαρου τῆς ξενοκρατείας· εἶναι πρέπον νὰ μὴν ὠφεληθῶμεν ἤδη ἀπ' αὐτῆς, καὶ νὰ γείνωμεν ἀντικείμενον τῆς μέμψεως τοῦ κόσμου; ἃς φυλαχθῶμεν μήπως μετανοήσωμεν καὶ αὖθις, μετὰ πεποιθήσεως τὸ λέγω· ἂν καὶ τώρα δὲν ἀποκτήσῃ Σύνταγμα ἡ Ἑλλάς, ποτὲ πλέον δὲν θέλει τὸ κατορθώσει. Λησμονήσατε πρὸς καιρὸν τὰς πληγὰς τοῦ ξενικοῦ πνεύματος, διότι καὶ ἂν δὲν ἦτο τις μεταξὺ τούτων τῶν ὁμογενῶν μας κακὸς τὸ παρελθὸν σύστημα τὸν κατέσταινε τοιοῦτον. Τοῦ λοιποῦ ὅμως ὁ φόβος οὗτος δὲν ὑπάρχει· ἃς τρέξωμεν ἤδη τὴν ἐθνικὴν ὁδὸν κατὰ τὴν ἐντολὴν τῶν λαῶν μας ἃς ἐνθυμηθῶμεν τὴν ἐπικειμένην εἰς ἡμᾶς βαρυτάτην εὐθύνην, καθὼς φέροντες τὴν τε δύναμιν καὶ τὴν φρόνησιν τῶν λαῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ διέποντες τὴν τύχην αὐτῶν, καὶ ἃς ἀποβάλλωμεν πᾶσαν μικρὰν ιδέαν.

Πάντων τὴν συμπάθειαν καὶ τὸ σέβας ἐκινήσαμεν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς 3 Σεπτεμβρίου, καὶ ἤδη θηρεύομεν τὴν σκιάν; Ἐπειδὴ περιῆλθεν εἰς τοῦτο τὸ πρᾶγμα ψηφίσατε διὰ τοὺς μὴ μεθέξαντας τοῦ ἀγῶνος, καὶ ἐλθόντας ἀπὸ τοῦ 1828 1833 νὰ μὴν εἶναι δεκτοὶ ὡς ὑπαλλήλοι ἐπὶ δύο ἔτη, καὶ διὰ τοὺς μετὰ ταῦτα ἐλθόντας μέχρι τοῦ 1843 ἐπὶ τρία ἢ τέσσαρα ἔτη, καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ, ἐξαιρέσατε ὅμως τοὺς καθηγητὰς, καὶ τὸν στρατόν.

Ὁ πρὸ τούτου λαλήσας ἀνταπήντησεν, ὅτι εἰς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ δὲν εἶχε σκοπὸν μὲ τὰ ὅσα ἐξέθηκε νὰ προσβάλῃ τὴν Κυβέρνησιν εἰμὴ ἐδιηγῆθῃ τὴν κατάστασιν τῆς πατρίδος, καὶ ὅτι πρέπει ἤδη νὰ σπεύσωμεν νὰ διορθώσωμεν τὰ πράγματά μας.

Ἐντεῦθεν εἰς τῶν γραμματέων διαταγῇ τοῦ Προέδρου ἀνέγνωσε τὸ 1 ἄρθρον τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἔχον ὡδε·

« Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ καθαρίσῃ τὸ προσοπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, προτιμῶσα ἐπὶ δεκαετίαν. »

Μετὰ ταῦτα εἰς τῶν πληρεξουσίων ἀνέγνω τὴν τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἁρθρου,

« Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, διορίζουσα ἐκ τῶν ἐξῆς. »

Ἄλλος εἶπε, τὸ πνεῦμα τῆς Συνελεύσεως εἶναι, ὅτι εἰς τὴν δημοσίαν ὑπηρεσίαν νὰ ὑπάρχουν Ἕλληνες, καὶ ὄχι ξένοι. Ἐν τούτοις παρατηρεῖ, ὅτι ἡ ἔκφρασις τοῦ ἄρθρου « προτιμῶσα » εἶναι ἐλαστικὴ, καὶ δύναται νὰ ἐπαναφέρῃ κατάχρησιν, διὰ τοῦτο δέχεται τὴν τοῦ προλαλήσαντος πρότασιν, ἥτοι νὰ τεθῇ ἀντὶ τοῦ καθαρίσῃ νὰ « σχηματίσῃ, » καὶ ἀντὶ τοῦ προτιμῶσα τὸ « διορίζουσα ». Ἐπίσης παρετηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι τὴν λέξιν « προτιμῶσα » δὲν πρέπει νὰ παρατρέξωμεν, ἀλλ' ἐπ' αὐτῆς πρέπει νὰ γίνῃ ἀπαιτουμένη ἀνάπτυξις· τὸ « προτιμῶσα » εἶπεν, δύναται ὁ Ὑπουργὸς νὰ τὸ μεταχειρισθῇ, ποτὲ μὲν πρὸς ἑλάνθην τῶν αὐτοχθόνων, ποτὲ δὲ τῶν ἑτεροχθόνων, διότι εἰς αὐτὸν ἐναπόκειται ἡ προτίμησις.

Ἐν τούτοις ἀντεπαρατηρήθη ὑπ' ἄλλου, ὅτι ἂν δεχθῶμεν τὸ « διορίζουσα » ἀντὶ τοῦ « προτιμῶσα » εἶναι σύμφωνος τῇ γνώμῃ ἑνὸς τῶν προλαλήσαντων, ὅτι εἰς τὰς ἐφεξῆς κατηγορίας νὰ γίνῃ διάκρισις, ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐλεύσεως ἐκάστου, καὶ νὰ ἐξαληφθῇ τὸ μετὰ « ἑπταετίαν ».

Ἄλλος προσέθηκεν, ὅτι τὸ διορίζουσα δέχεται ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ νὰ κάμῃ παρακατιὸν τὰς προσηκούσας προτάσεις ἐξαιρέσεων ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς, καὶ καθηγητάς.

Ἄλλος τῶν πληρεξουσίων εἶπεν, εἶμαι γνώμης νὰ ἐξαλειφθῇ ἡ λέξις « καθαρίσῃ », διότι δὲν εἶναι ἑλληνικὴ ἔκφρασις εἰς τὴν τοιαύτην περίστασιν. Ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα τὸ « καθαρίσῃ » μεταχειρίζεται εἰς ἄλλην σημασίαν, διὰ τοῦτο προὔτεινε τὸ « ἀντικαταστήσῃ ». Ἐπίσης εἶπεν ὑπάρχει ἡ λέξις « ὑπηρεσίας » ἀπλῶς, ἀλλ' αὕτη εἶναι γενικὴ, περιλαμβάνουσα ἐν αὐτῇ τὰ πάντα, διὸ πρέπει νὰ τεθῇ πρὸς διάκρισιν τῆς στρατιωτικῆς καὶ ναυτικῆς ὑπηρεσίας, ἀντὶ τοῦ « ὑπηρεσίας » τὸ « ὑπαλληλίας »· καθότι ἡ τελευταία προσθήκη εἶναι χαρακτηριστικὸν τῶν πολιτικῶν μόνον ὑπαλλήλων.

Ἐνταῦθα παρετηρήθη ὑπὸ τινος, ὅτι πρέπει νὰ κάμωμεν ἐξαιρέσιν ὡς πρὸς τὸν στρατὸν, πλὴν νὰ τηρηθῇ καὶ ἡ ἀρχή, καὶ ἱεραρχία τοῦ στρατοῦ ἐν γένει.

Πολλοὶ ὁμοφώνως εἶπον, ὅτι ἐξαιροῦμεν τὸν στρατὸν ἐν γένει, τηρουμένης ὅμως τῆς ἀρχαιότητος καὶ τῆς ἱεραρχίας.

Ἄλλος δὲ πάλιν προσέθηκεν, ὅτι, ἂν ἐξαληφθῇ τὸ « καθαρίσῃ » καὶ « προτιμῶσα », καὶ ἀντικαθιστῶσι τὸ μὲν διὰ τοῦ « σχημα-

τίση » τὸ δὲ διὰ τοῦ α' διορίζουσα » τότε ἀλλοιοῦται ἡ ἔννοια, διὰ τοῦτο προτείνει τὸ μετὰ ἑπταετίαν νὰ ἐκλείψῃ, καὶ νὰ γείνη λόγος περὶ τούτου εἰς τὰς ὑποδιαίρεσεις, χωρὶς ὅμως νὰ ἐξισωθῶν οἱ ἀπὸ τοῦ 1828 μέχρι τοῦ 1832 ἐλθόντες, καὶ πάλιν οὗτοι μὲ τοὺς ἀπὸ τὸ 1832—1844· ἐπὶ τέλους εἶπεν, ὅτι μετὰ α' τὸ διορίζουσα » νὰ τεθῇ τὸ αὖτε τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας ».

Ἐν τούτοις ἄλλος παρετήρησεν, ὅτι, γενομένων ἐξαιρέσεων ὡς πρὸς τινὰς εἰς τὴν συμμετοχὴν τῶν ὑπουργημάτων, προτείνει νὰ γείνη ἐξαιρέσις καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὀφειλέτας τοῦ δημοσίου.

Ἄλλος δὲ εἶπεν, διὰ νὰ μὴν ἀναγκασθῶμεν παρακατιὸν νὰ κάμωμεν ῥητὴν ἐξαιρέσιν εἰς τὸν στρατὸν, εἶναι καλὸν ἐνταῦθα νὰ προσθέσωμεν πρὸ τῆς λέξεως α' ὑπηρεσίας » τὴν λέξιν α' πολιτικῶς ».

Εἰς δὲ τῶν πληρεξουσίων τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι ἐποίκων ἱππευτῶν λαβὼν τὸν λόγον, εἶπεν, ἐπειδὴ περὶ ἐξαιρέσεων ἐγένετο λόγος παρὰ τῶν μέχρι τούδε ἀγορευσάντων, ἐπιφυλάττεται καὶ αὐτὸς ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ νὰ προτείνῃ ἐξαιρέσιν τινα. Ἐφ' ἱκανὸν συζητηθέντος τοῦ πρώτου ἄρθρου τοῦ σχεδίου, ἀπεφασίσθη νὰ γείνη ψηφοφορία ἀναγνωσθέντων δὲ τοῦ τε ἄρθρου τοῦ σχεδίου, καὶ τῆς συζητηθείσης ἤδη τροπολογίας αὐτοῦ, καὶ ἐρωτηθείσης τῆς Συνελεύσεως, α' ἐὰν προτιμᾷ τὸ πρῶτον, ἤτοι τὸ τοῦ σχεδίου, ἢ τὸ δεύτερον, ἤτοι τὴν τροπολογίαν, ἢ Συνέλευσις παρεδέχθη διὰ μ' γὰρ, καὶ διακηρυχθείσης πλειονοψηφίας, γενομένης δι' ἀναστάσεως, τὸ β'. ἤτοι τὴν τροπολογίαν, ἔχουσιν ὡςδε·

Ἄρθρ. 1. « Ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει ἀμέσως μετὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ Συντάγματος νὰ σχηματίσῃ τὸ προσωπικὸν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, διορίζουσα ἐκ τῶν ὑπαγομένων εἰς τὰς ἐξῆς κατηγορίας ».

Ἀκολουθῶς ἀνεγνώσθη εὐκρινῶς παρὰ τοῦ Γραμματέως ὁ § α' τοῦ ἄρθρ. τοῦ σχεδίου τοῦ ψηφίσματος, ἔχων οὕτω α' τοὺς αὐτόχθονας τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς μέχρι τοῦ ἔτους 1827 ἀγωνισθέντας ».

Εἰς τῶν πληρεξουσίων λαβὼν πρῶτος τὸν λόγον παρετήρησεν, ὅτι εἰς τὸ ἐδάφιον τοῦτο γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων, καὶ τῶν ἀγωνισθέντων, ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη δὲν εἶναι δικαία, διότι τοιοῦτοτρόπως προηγείται, προτιμώμενος πάντοτε ὁ αὐτόχθων. Ἐν τούτοις καὶ μεταξὺ τῶν αὐτοχθόνων, καὶ μεταξὺ τῶν κατοίκων τῶν ἐκτὸς ἐπαρχιῶν ὑπάρχει ἡ διάκρισις εἰς ἀγωνισθέντας, καὶ παθόντας, διότι ἄλλοι μὲν ἠγωνίσθησαν, ἄλλοι δὲ ἀπλῶς μόνον ἔπαθον.

Προτείνω λοιπὸν νὰ τροποποιηθῇ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο τὸ ἐλάφιον οὕτω ὡς τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς ἀγωνισθέντας, καὶ τοὺς ἐντὸς καὶ ἐκτὸς παθόντας μέχρι τοῦ ἔτους 1827. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι προκριτοτέρα τῆς ἄλλης, διότι τοιοῦτοτρόπως ἡ προτίμησις δίδεται πρῶτον εἰς τοὺς ἀγωνισθέντας, ἔπονται δὲ μετ' αὐτοὺς οἱ παθόντες ».

Τὴν τροποποίησιν ταύτην ἀντέκρουσαν ἄλλοι, προτείναντες, ὅτι ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος ἀγὼν ἦτον γενικὸς, καὶ κοινὸς ἀγὼν τῶν Ἑλλήνων, διάκρισις οὐδεμίᾳ τότε δὲν ὑπῆρχε, διότι ὁ πολίτης ἦτον καὶ στρατιώτης καὶ παντὸς μέρους, λαβόντας τὰ ὅπλα κατὰ τῶν ἐχθρῶν, οἱ κάτοικοι συγγωνίσθησαν καὶ συνέπαθον. Ἐπρότειναν δὲ αὐτοὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὸ ψήφισμα « τοὺς αὐτόχθονας καὶ κατοίκους » διὰ νὰ συμπεριλαμβάνωνται οὕτω καὶ οἱ μὴ αὐτόχθονες, ἀλλὰ κατοικοῦντες πρὸ τοῦ ἀγῶνος ἐν τῇ Ἑλλάδι διότι καὶ οὗτοι ὑπέστησαν τὰ δεινὰ. Τὸ δὲ αὐτοὺς ἀγωνισθέντας » ἐπρότειναν ν' ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ « τοὺς μετασχόντας τοῦ ἀγῶνος » διὰ νὰ συμπεριληφθῶσιν οὕτω καὶ οἱ μὴ ἀμέσως, ἀλλ' ἐμμέσως διὰ συνεισφορῶν, καὶ ἄλλων τοιούτων μέσων ἀγωνισθέντες, καὶ οἱ κάτοικοι τῶν νήσων.

Ἐνταῦθα ὁ προλαλήσας, καὶ προτείνας τὴν διάκρισιν εἰς ἀγωνισθέντας, καὶ παθόντας, ἀνεκάλεσε τὴν πρότασιν τοῦ διὰ νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν.

Ἀκολουθῶς εἰς τῶν πληρεξουσίων Ὑδρας, πρὸςδιορίζοντες διὰ τοῦ ψηφίσματος, εἶπεν ὡς χρονικὸν διάστημα τοῦ ἀγῶνος τὸ ἔτος 1827, ἀδικοῦμεν τοὺς συμπολίτας του, τοὺς ὁποίους ἀντιπροσωπεύει, καὶ καταστρέφομεν λαμπρὸν μέρος τῆς ἱστορίας τῆς Ὑδρας. Ἐπικαλούμεθα τὴν ἰσότητά, καὶ ἐν τούτοις θέλομεν διακρίσεις. Ποῖος ἀρνεῖται τὰ ἐνδοξὰ κατορθώματα τοῦ στόλου, εἰσελθόντος κατὰ τὰ 28 εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας; Τόσοι πλοῖ-αρχοὶ ἐφρονεύθησαν τότε, καὶ ἐν τούτοις οἱ ἀγῶνές των διαγράφονται ἀπὸ τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν. Πόσοι κάτοικοι τῆς Ὑδρας δὲν ἦσαν ἀποκλεισμένοι ἐντὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου εἰς τὰ παράλια τῆς Ῥωσσίας μέχρι τῶν 1829; τί γίνονται τότε αἱ μετὰ τὰ 1827 μάχαι καὶ ναυμαχίαι; Ἐν ὀνόματι τῶν συμπατριωτῶν μου διαμαρτύρομαι κατὰ τῆς διακρίσεως τῶν μέχρι τοῦ 1827 ἀγωνισθέντων.

Ἐὰν τρέξω τὸν κίνδυνον, ἐπρόσθεσεν ἄλλος μετὰ τοῦτον, νὰ εὐρεθῶ μὲ τὴν μειοψηφίαν, εὐχαρίστως τὸ περιτιμῶ. Εἶμαι ὑπὲρ τῆς γνώμης τῶν 1829. Οἱ ἐναντίοι ἐπαναλαμβάνουσιν, ὅτι πρέπει νὰ προσδιορισθῇ τὸ 1827 ὡς ἐποχὴ τῆς καταπαύσεως

τῷ ἀγῶνι, διότι κατ' αὐτὴν κυρίως τὴν ἐποχὴν ἐκτεταύσαν ὁ ἀγὼν, οἱ δὲ ἀγωνισθέντες μέχρι τοῦ 1827, εἰ αὐτοὶ ἠγωνίσθησαν καὶ μέχρι τῶν 29· ἀλλ' ὁ ἀγὼν ἐπαύσαν εἰς τὴν δευτέραν ἐποχὴν, διότι ἐν τῷ μεταξὺ αὐτῆς, καὶ τῶν 1827 ἐγεναν τόσαι μάχαι, καὶ ναυμαχίαι κατὰ τῶν ἐχθρῶν. Ἐπειτα, ἐὰν οἱ ἀπαρχῆς ἀγωνισθέντες ἠγωνίσθησαν καὶ μέχρι τῶν 1829, τότε σχετικῶς πρὸς τούτους δὲν βλάπτει ποσῶς ἡ παράτασις μέχρι τῆς ἀληθοῦς διαρκείας τοῦ πολέμου. Ἐνταῦτοις περιορίζοντες τὸν ἀγῶνα μέχρι τῶν 1827, εἶναι βέβαιον, ὅτι ἀποκλείομεν τοὺς ἀγωνισθέντας ἐν τῷ μεταξὺ διαστήματι, πράττοντες αὐτῶς ἀδικίαν μεγίστην πρὸς αὐτούς.

Ἐνταῦθα τινὲς τῶν πληρεξουσίων παρέστησαν τὰς κατὰ τοῦ ἐχθροῦ μάχας μετὰ τῆς 1827. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην, εἶπον, διαλυθέντος τοῦ κατὰ τὴν Ἀττικὴν στρατοπέδου, ὅλας ἡ Στερεὰ Ἑλλάς ἐκυριεύετο ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανούς. Μετὰ ταῦτα παρελάβομεν διὰ τῶν Γαλλικῶν στρατευμάτων ὅλα τὰ φρούρια τῆς Μεσσηνίας καὶ Ἀχαΐας. Τότε ἐκστρατεύσαντες οἱ Ἕλληνας ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ κατὰ τὴν ἀνατολικὴν Ἑλλάδα στρατηγοῦ Δ. Ὑψηλάντου, καὶ τοῦ κατὰ τὴν δυτικὴν Ρ. Τσοῦρτζι, ἀπέλευθέρωσαν τὴν Βοιωτίαν, τὰ Σάλωνα καὶ Λοιδωρίκιον, τὰ Κράββαρα, παρέλαβον τὰ φρούρια Ναυπάκτου, Μεσολαγγίου καὶ Βονίτσας, συγκροτήσαντες τὰς περιφέρειας μάχας τοῦ Ἀνιφορίτου, τῶν Θηβῶν, τῆς Πέτρας, Στεφενίκου, Ἀμφίσσης, Τροιζηνίων καὶ τὰς εἰς τὰ διάφορα μέρη τῶν Κραββαρῶν, καὶ παραδεχόμενοι, ὅτι ὁ ἀγὼν κατέπαυσεν εἰς τὸ 1827, ἀποκλείομεν λαμπρὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, καὶ τῶν κατορθωμάτων μας.

Ὁ παρουσιάσας τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος πληρεξουσίου Μετολογγίου λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν, ὅτι καὶ ἐν τῷ σχέδιον παρεδέχθη τὴν ἐποχὴν τῶν 1827, κηρύξας ὅμως χθὲς ὁ ἴδιος, ὅτι τὸ σχέδιον εἶναι ἀποτέλεσμα διαφορῶν γνώψεων, ἐπεφυλάχθη καὶ κάμῃ ἐπ' αὐτοῦ παρατηρήσεις. Ἐπὶ Κυβερνήτου, εἶπεν, ἐπιφορτισμένος τὴν διεύθυνσιν τῶν Ναυτικῶν, προητάμασα τὰ πληρώματα τοῦ εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἄρτας ἀπελθόντος στολίσκου. Μεταξὺ τούτων ἦσαν οἱ ἐκλεκτότεροι τῶν ἀγωνισθέντων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἄλλων μερῶν νέοι. Τὰ κατορθώματα τοῦ στολίσκου τούτου ὅλοι μας γνωρίζομεν, καὶ χρεωστώ καὶ ὁμολογήσω, ὅτι ἐθαύμασαν αὐτὰ οἱ τότε Ναύαρχοι τῶν συμμάχων Δυνάμεων. Ἐν τούτοις τὰ κατορθώματα ταῦτα, καὶ ἕσα οἱ προλαλήσαντες παρέστησαν, ἀποκλείομεν τῶν Ἑλληνικῶν ἀγώνων ὁ ἀγὼν δὲν ἐτελείωσεν εἰς τὰ 1827, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι παρτάθη μέχρι τῶν 1829, ὅτε καὶ ἐπαύσαν. 141

Ἄλλος δὲ ἀντικρούων τοὺς προλαλήσαντας, παρετήρησεν, ὅτι εἴαν ἔχονται ἀληθείας τὰ παρά τινων λεγθέντα, πρὸς τί ἢ κατὰ τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος ἐπανάστασις; αἰτία αὐτῆς ἦτο, διότι εἰς τὰ δημόσια ὑπουργήματα παρεισέφρυσαν τότε ἄνθρωποι ξένοι τῶν ἀγώνων μας, καὶ τῶν θυσιῶν μας, ὥς μᾶς εἶλεγον τότε οἱ νῦν διατεινόμενοι τὸ ἐναντίον. Πῶς λοιπὸν ν' ἀναγνώρῃσωμεν εἰς αὐτοὺς ἤδη ἴσα μὲ τοὺς ἀγωνισθέντας δικαίματα; Δὲν πρόκειται, ἐπέφερην καὶ ἄλλοι περὶ τῶν στρατιωτικῶς καὶ ναυτικῶς ἀγωνισθέντων, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν 1827 - 1829, ἀλλὰ περὶ τῶν εἰς τὰ πολιτικὰ ἐπαγγέλματα εἰσελθόντων τότε νεήλυδων μετὰ τὰ 1827. Τοὺς μὲν πρώτους πρέπει νὰ περιλάβωμεν μεταξὺ τῶν ἀγωνισθέντων, ὅχι ὅμως καὶ τοὺς ἄλλους. Ἐπρότεινε δὲ σύμφωνα μὲ τὴν γνώμην τῶν ταύτην τὴν ἐξῆς τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἀ. ἐδαφίου τοῦ ψηφίσματος·

α 1). Τοὺς ἀτόχθονας κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς Ἑπικρατείας καὶ τοὺς μέχρι τέλους τοῦ 1827 ἀγωνισθέντας ἐν αὐτῇ, ἢ ἐλθόντας καὶ διαμείναντας μέχρι τοῦ αὐτοῦ ἔτους· πρὸς δὲ καὶ τοὺς λαβόντας στρατιωτικῶς καὶ ὑποδεδειγμένως μέρος καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα, ἦτοι μέχρι τοῦ 1829 καταξυρὰν καὶ θάλασσαν γενομένας κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας ».

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀνωτέρω τροπολογίας παρετήρησεν ἄλλος πληρεξούσιος, ὅτι γίνεται δι' αὐτῆς ἀδικία μεγίστη εἰς πολλοὺς τῶν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγωνισθέντων. Ὁ ἀγὼν, εἶπεν, ἤρχισεν εἰς τὴν Βλαχίαν κατὰ πρῶτον, καὶ κατήντησεν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι ἀδίκον νὰ ἀποκλείσωμεν τοὺς εἰς ἄλλα μέρη ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀγωνισθέντας.

Δησμονήσαντες τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἀπανταχόθεν τρέξαντες Ἕλληνες, καὶ ἄλλοι ἠγωνίσθησαν τὸν πρῶτον ἀγῶνα, ἀπαιτοῦντες τὴν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος διαρκῇ διαμονὴν τῶν ἀγωνιστῶν, ἀδικοῦμεν μέγιστον μέρος ἀγωνισθέντων, τῶν ὁπρίων τὰ δικαιώματα ποτὲ δὲν παραγράφονται· ἅς ἀνακαλέσωσιν εἰς τὴν μνήμην τῶν οἱ πληρεξούσιοι τόσους ἑπτανισίους ὁμογενεῖς μας, οἵτινες προῆλθον ἀμέσως κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ ἀγῶνος, ἐθυσίασαν περιουσίας, καὶ πλοῖα, καὶ ἀγωνισθέντες εἰς διαφόρους μάχας τέσσαρα καὶ πέντε ἔτη, ἀπῆλθον πάλιν εἰς τὰς οἰκογενεῖς τῶν διὰ νὰ προσπορίσωσιν εἰς αὐτὰς τὸν ἄρτον. Τί θὰ εἴπωμεν εἰς τούτους καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἐν Βλαχίᾳ, καὶ ἄλλαχοῦ ἀγωνισθέντας, ὅταν μᾶς δεῖξωσι τὰς πληγὰς τῶν;

Ἐνταῦθα τινὲς τῶν πληρεξουσίων σύμφωνα μὲ τὰς ἀνωτέρω γενομένας προτάσεις κατὰ τοῦ πνεύματος τῆς ἀναγνωσθείσης ἀνωτέρω τροποποιήσεως, ἐπαρουσίασαν τὴν ἐξῆς τροποποίησιν.

α1. τοὺς αὐτόχθονας καὶ τοὺς κατοίκους τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς μετασχόντας τοῦ ἀγώνος μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1827. 2. τοὺς στρατιωτικῶς κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἀποδεδειγμένως ἀγωνισθέντας μέχρι τοῦ ἔτους 1829.»

Περὶ τῶν εἰς Βλαχίαν καὶ ἀλλαχοῦ ἀγώνων, ἀπήντησεν ἄλλος δὲν εἶναι καιρὸς ἐξετάσεως· αἱ λεπτομέρειαι αὗται ἤθελον μᾶς φέρει εἰς τὴν ἔρευναν, καὶ ἀπόδειξιν τοῦ διῤυσχυρισμοῦ τοῦ προλαλήσαντος, ἐὰν κέντρον τοῦ ἀγώνος ἦτον ἡ Βλαχία, ἢ ἄλλο μέρος, καὶ ποῦ πρῶτον ἤρχισε, καὶ ἔπαυσεν· ἄδικοι πρὸς τοὺς ἀγωνιστὰς τούτους ἠθέλα ἐν φανῇ, ἐὰν ἀρνούμεθα τοὺς ἀγῶνάς των. Ἀλλὰ περὶ τούτων θέλει γίνεαι λόγος εἰς τὸ παρακατιὸν ἐδάφιον.

Ὁ Πρόεδρος ἠρώτησεν ἐνταῦθα τὴν Συνέλευσιν, ἐὰν ἀρκούντως ἐρωτίσθῃ ἀπὸ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἀπαντησάσης δὲ ταύτης κοινῇ τῇ φωνῇ καταφατικῶς, ὁ Πρόεδρος ἔθεσεν εἰς ψηφοφορίαν τὸ ἐξῆς ζήτημα· «ἐὰν ἡ Συνέλευσις παραδέχῃται τὴν πρώτην, ἢ τὴν δευτέραν τροποποίησιν τοῦ α. ἐδαφίου». Παρατηρήσας, ὅτι αἱ ἀναγνωσθεῖσαι ἀνωτέρω δύο τροποποιήσεις περιλαμβάνουν ὅλας τὰς προτεθείσας εἰδικὰς τροποποιήσεις. Ἀναγνωσθεῖσων δ' ἐπανειλημμένως παρά τινος τῶν Γραμματέων τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τροποποιήσεως, ἐτέθη τὸ ζήτημα ὡς ἀκολούθως· «τὴν α. προτιμᾷ ἡ Συνέλευσις, ἢ τὴν β.» ; Γενομένης δὲ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἡ Συνέλευσις ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς πρώτης διὰ ψήφων 118:79, ἐχούσης ὥδε·

«Τοὺς αὐτόχθονας κατοίκους τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας καὶ τοὺς μέχρι τέλους τοῦ 1827 ἀγωνισθέντας ἐν αὐτῇ, ἢ ἐλθόντας, καὶ διαμείναντας μέχρι τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Πρὸς δὲ καὶ τοὺς ἀποδεδειγμένως λαβόντας στρατιωτικῶς μέρος καὶ εἰς τὰς μετὰ ταῦτα, ἤτοι μέχρι τοῦ 1829 κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν γενομένης κατὰ τῶν ἐχθρῶν μάχας.»

Ὁ Πρόεδρος μετὰ ταῦτα ἐκήρυξεν, ὅτι ἡ Συνέλευσις παρεδέχθη τὴν α. τροπολογίαν διὰ ψήφων 119:79 καὶ ἐκήρυξε διαλελυμένην τὴν συνεδρίαν περὶ τὴν 4 ὥραν Μ. Μ.

Ὁ ἐκτελὼν χρεὶν Προέδρου

Ἀντιπρόεδρος Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Α. ΜΕΤΑΞΑΣ.

Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ.

Α. ΛΟΝΤΟΣ.

Οἱ Γραμματεῖς

Δ. Ν. Δρόσος.

Κ. Θ. Κολοκοτρώνης.

Γ. Δοκός.